

**TURUN
YLIOPISTO**

Suuryritysten valta ja valtion rooli maailmanjärjestelmässä

UPM:n ja Uruguayn rakenteellinen valtasuhde Paso de los Torosin
sellutehdasinvestoinnin kontekstissa

Kandidaatintutkielma

Valtio-oppi

Kalle Hyttinen

14.5.2025

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Valtio-oppi

Tekijä: Kalle Hyttinen

Otsikko: Suuryritysten valta ja valtion rooli maailmanjärjestelmässä - UPM:n ja Uruguayn suhde Paso de los Torosin sellutehdasinvestoinnin kontekstissa

Ohjaaja: Valtio-opin vanhempi yliopistonlehtori Juha Vuori

Sivumäärä: 41 sivua (kansilehdet 3 s., leipäteksti 30 s., lähteet 4 s. ja liitteet 4 s.)

Päivämäärä: 14.5.2025

Tässä tutkielmassa tutkin suuryrityksen valtaa valtioon yllirajaisessa investoinnissa osana murroksessa olevaa globaalia metsäteollisuutta. Yritysten ja valtioiden väliset suhteet ovat keskeinen kansainvälisen politiikan tutkimuskohde, sillä juuri niiden kautta voidaan ymmärtää kapitalistisen maailmanjärjestelmän toimintalogiikkaa. Tarkastelen maailmanjärjestelmäteorian viitekehyksessä, millaista valtasuhdetta metsäyhtiö UPM:n ja Uruguayn valtion välinen investointisopimus ilmentää osapuolten välillä. Lisäksi analysoin, mitä tapaus kertoo maailmantalouden toimintalogiikasta ja globaaleista taloudellisista valtarakenteista.

Tutkin UPM:n ja Uruguayn välistä investointisopimusasiakirjaa (7.11.2017), jossa osapuolet pyrkivät luomaan intressiensä mukaiset olosuhteet Paso de los Torosin sellutehdashankkeen toteuttamiselle. Kyseessä on historian suurin Uruguayhun tehtävä ulkomainen investointi ja suurin UPM:n tekemä investointi. Analysoin sopimustekstiä laadullisen sisällönanalyysin (QCA) ja kriittisen analyysin menetelmin. Tarkoitukseni on paljastaa aineistosta osapuolten välisen valtasuhteen suunta, voimakkuus ja taustalla piilevät intressit. Lopuksi analysoin, mitä kyseinen tapaus kertoo kapitalistisen maailmanjärjestelmän valtarakenteista ja toimintalogiikasta.

Analyysini osoittaa, että kapitalistisen maailmanjärjestelmän rakenteellinen liikkumavapaus antaa UPM:lle yliotteen Uruguaysta, ja se pystyy saamaan hyvin suotuisat ehdot investoinnilleen. Uruguay sitoutuu muun muassa antamaan UPM:lle huomattavia veroetuja ja toteuttamaan mittavia infrastruktuurihankkeita. Uruguay itse ei saa takuita toiveilleen kehityksestä ja talouskasvusta. Maan alisteinen asema heijastelee sen semiperifeeristä tuotantorakennetta. Rakenteellinen valtasuhde pakottaa Uruguayn kamppailemaan kansainvälisistä investoinneista ja paikasta maailmantalouden hierarkiassa.

Päädyn väittämään, että vaikka UPM:n investointi potentiaalisesti kasvattaa Uruguayn taloutta, se ei tuo merkittäviä parannuksia maan tuotantorakenteeseen tai inhimilliseen kehitykseen. Sen sijaan sopimus lisää maan riippuvuutta ulkomaisista yrityksistä ja metsäteollisuudesta. Tapaus liittyy globaaliin kehityskulkuun, jossa metsäteollisuuden painopiste on siirtynyt Pohjoismaista kohti uusia tuotantoalueita sellun voittosuhteen laskiessa.

Avainsanat: Globaali poliittinen talous, maailmanjärjestelmäteoria, kapitalismi, metsäteollisuus, Uruguay, UPM

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Metsäkapitalismi Uruguayssa ja maailmalla	6
3	Teoreettinen viitekehys	9
3.1	Maailmanjärjestelmäteoria	9
3.2	Valtateoriat	12
4	Aineisto, metodi ja lähestymistapa	15
4.1	Paso de los Torosin sellutehtaan investointisopimusasiakirja	15
4.2	Laadullinen sisällönanalyysi	16
4.3	Kriittinen analyysi ja emansipatorinen tiedonintressi	17
5	Analyysi ja tulokset	20
5.1	Sopimusasiakirjan QCA	20
5.2	QCA:n tulokset	23
5.3	Kriittinen analyysi	26
6	Johtopäätökset ja yhteenveto	31
6.1	Johtopäätökset	31
6.2	Jatkotutkimusaiheet	32
6.3	Lopuksi	33
	Lähteet	34
	Liitteet	38
	Liite 1. QCA:n tulokset: UPM:n vallankäyttö	38
	Liite 2. QCA:n tulokset: Uruguayn vallankäyttö	40

1 Johdanto

Tässä tutkielmassa tutkin suuryrityksen valtaa valtioon yllirajaisessa investoinnissa ja osana murroksessa olevaa globaalia metsäteollisuutta. Pureudun metsäyhtiö UPM:n ja Uruguayn valtion väliseen valtasuhteeseen Paso de los Torosin investoinnin kontekstissa maailmanjärjestelmäteorian viitekehyksessä. Tutkin UPM:n ja Uruguayn välistä investointisopimusta (7.11.2017) laadullisen sisällön analyysin (QCA) ja kriittisen analyysin menetelmillä. Tarkoitukseni on paljastaa valtarakenteita osapuolten välisestä suhteesta sekä kapitalistisesta maailmanjärjestelmästä. Vaikka metsäteollisuudesta on tehty laajasti kriittistä tutkimusta (mm. Pakkasvirta 2012 ja Kröger 2013), ei itse Paso de los Torosin investointia ole aiemmin tutkittu globaalien talouden valtarakenteiden näkökulmasta.

Aihe on kiinnostava ensinnäkin siksi, että suurten metsäyhtiöiden toiminta on saanut viime vuosina paljon medianäkyvyyttä ja herättänyt voimakasta kritiikkiä. Myös tutkimani investointi Paso de los Torosin maailman suurimpaan yksilinjaiseen sellutehtaaseen on saanut hyvin ristiriitaisen vastaanoton. Investointisopimusta on kritisoitu muun muassa sen ankarista ehdoista Uruguaylle, mutta puolustettu positiivisten talousvaikutuksien ja kehityksen vuoksi. Tästä syystä on perusteltua ottaa sopimus perusteellisempaan kriittiseen tarkasteluun.

Toiseksi metsäteollisuus on sekä Suomelle että Uruguaylle erittäin merkittävä tuotannonala. UPM on Suomen suurimpia pörssiyrityksiä, ja 3,47 miljardin dollarin investointi Uruguayhun on yhtiön historian suurin (Kauppalehti 17.3.2023). Uruguayssa sellu on maan tärkein vientituote (Uruguay XXI, ei pvm.), ja Paso de los Torosin tehdasinvestointi on maan historian suurin yksityinen investointi (Agreement Between the Oriental Republic of Uruguay and UPM 17.11.2017). Metsäteollisuus on kuitenkin ollut muutoksessa 2000-luvulla tuotannon siirtyessä enenevässä määrin globaalista pohjoisesta globaaliin etelään (Pakkasvirta 2012, 2). Siksi tutkin Paso de los Torosin investointia myös osana metsäteollisuuden globaalia muutosta.

Yleisemmällä tasolla yritysten ja valtioiden suhde osana globaalia talousjärjestelmää on erittäin olennainen maailmanpolitiikan tutkimuskohde (mm. Wallerstein 2004, 46). Talousjärjestelmän toimintalogiikan hahmottaminen on olennaista, jotta ymmärtäisimme pitkän aikavälin kehityskulkuja globaalien luokkaerojen, tuotantorakenteiden ajallisten vaihteluiden ja valtioiden vahvuuserojen taustalla. Tästä syystä on mielekästä tutkia myös Paso de los Torosin investointia osana kapitalistisen maailmanjärjestelmän kokonaisuutta.

Tämä tutkielma pyrkii siis osallistumaan yleisellä tasolla maailmanjärjestelmäteoreettiseen keskusteluun ja yksityiskohtaisemmalla tasolla metsäteollisuuden kriittiseen tarkasteluun. Tutkielmani tuo kontribuutionsa tieteenalan keskusteluun vastaamalla seuraaviin kysymyksiin: Miksi UPM päätyy investoimaan Uruguayhun? Millaista valtasuhdetta UPM:n ja Uruguayn investointisopimus kuvastaa? Mitä UPM:n ja Uruguayn suhde kertoo maailmantalouden rakenteista?

Päädyn väittämään, että investointi kertoo semiperifeerisen maan vaikeasta asemasta maailmanjärjestelmässä ja yrityksen liikkumavapaudesta sääntelemättömässä globaalissa kapitalismissa. UPM saa merkittäviä etuja Uruguayssa, sillä Uruguay on semiperifeerinen talous, joka joutuu taistelemaan paikastaan maailmantalouden hierarkiassa. UPM:llä on puolestaan rakenteellinen liikkumavapaus sääntelemättömässä kapitalistisessa maailmantaloudessa, joten se pystyy käyttämään maassa merkittävää valtaa.

Päädyn näihin johtopäätöksiin analysoimalla investointiasiakirjan sisältöä kriittisesti, sekä yhdistelemällä tutkimustuloksiani teoriaan, aikalaislähteisiin ja aiempaan tutkimukseen. Tekstini rakentuu niin, että ensiksi esittelen aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta (2) ja teoriaa (3). Sitten käsittelemäni metodologiaa ja episteemistä lähestymistapaani (4) sekä raportoin tutkimuksen etenemisestä ja tuloksista (5). Lopuksi esittelen johtopäätökseni kokonaisuudessaan (6).

2 Metsäkapitalismi Uruguayssa ja maailmalla

Metsäkapitalismi on spesifi aihe, jonka kriittinen tarkastelu vaatii teollisuudenalan dynamiikan taustoittamista. Uruguayssa merkittävin metsäteollisuuden vientituote on sellu (Uruguay XXI, ei pvm.). Sellu on välituote, jota käytetään pääasiassa lukuisien paperi- ja kartonkituotteiden valmistusaineena, mutta nykyään myös kasvavissa määrin uusissa teknologioissa (Helsingin Sanomat 4.5.2019). Uruguayssa sellun raaka-aineena käytetään erittäin nopeasti kasvavaa eukalyptusta, jota kasvatetaan muista lajeista erillään monokulttuuriplantaaseilla (Pakkasvirta 2012, 10). Sellua menee erityisen hyvin kaupaksi Aasiassa, jossa elintaso nousee ja paperin kulutus lisääntyy (Yle Uutiset 19.7.2018).

Metsäkapitalismiin liittyy myös ristiriitaisuuksia ja ala on ollut 2000-luvulla murroksessa. Aiheesta on kirjoittanut laajasti esimerkiksi Jussi Pakkasvirta. Hänen mukaansa metsäteollisuuden tuotanto on siirtynyt viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana pitkälti Etelä-Amerikkaan, erityisesti Brasiliaan ja Uruguayhun, missä eukalyptusplantaasit tarjoavat paljon halvempaa selluntuotantoa kuin Pohjoismaissa (Pakkasvirta 2012, 2). Pakkasvirran mukaan siirtymän taustalla ovat pohjoismaisen metsäteollisuuden vaikeudet paperituotannon taannuttua erityisesti vuoden 2008 talouskriisin jälkeen. Taantuma on pakottanut yritykset siirtämään tuotantoaan etelään, missä valmistuskustannukset ovat huomattavasti alhaisemmat. (Mt., 16–19.)

Tämä siirtymä edustaa Pakkasvirran (2012, 16–19) mukaan myös laajempaa teollisen maatalouden ja monokulttuuristen plantaasien kasvua, mikä aiheuttaa ongelmia paikalliselle ympäristölle ja yhteiskunnalle. Hän korostaa, että metsätalouden tuotantotapa Etelä-Amerikassa perustuu hyvin erilaiseen malliin kuin Suomessa. Etelä-Amerikan ”eukalyptusmalli” perustuu raaka-ainevientiin ja tuotannon ulkomaisiin omistajiin. Kansainväliset yhtiöt ovat ostaneet Uruguayssa lähes kaiken eukalyptustuotantoon tarkoitettun maan, kun lopputuote puolestaan jalostetaan ulkomailla. Yhtälö tekee Pakkasvirran mukaan sellun tuotannosta samanlaista kuin muiden köyhien maiden raaka-aineviennistä. Se määrittää maan käyttöä imperialistisesti, kuten 1900-luvun alun amerikkalaiset hedelmä- ja kaivosyhtiöt. Pakkasvirran mukaan samalla kun metsäteollisuus vähenee suomessa, Uruguayhun siirtyessään se ei noudata kestävänsä kehityksen tarpeita. Hän kuitenkin huomauttaa, että innovaatioihin perustuva korkeamman jalostusasteen metsäteollisuus Suomessa voi hyötyä Uruguaysta edullisena raaka-aineittana. Vaikka Uruguay on Etelä-Amerikan mittapuulla vauras ja kehittynyt valtio, innovointikyky ei

siellä ole korkea. Työntekijöiden irtisanominen on Uruguayssa helpompaa kuin missään muualla maailmassa ja maata voi kutsua veroparatiisiksi sen ulkomaisille yhtiöille tarjoamien verohelpotusten vuoksi (mt., 10–11). Huomaan Pakkasvirran korostamien piirteiden Uruguayn ja metsäyhtiöiden suhteessa korostuvan myös UPM:n investoinnissa.

Markus Kröger (2013, 839–843, 849–850) on taustoittanut metsätalouden siirtymää Pohjoismaista Etelä-Amerikkaan laajemmassa maailmanjärjestelmäteoreettisessa kontekstissa. Hänen mukaansa siirtymän taustalla on globaalin pohjoisen ylipääomittaminen ja voittosuhteen lasku. Sen myötä teollinen metsätalous on muuttunut innovaatiovetoisuudesta ja pääomittamisesta voittojen materiaaliseen ja alueelliseen kasaamiseen. Krögerin mukaan erityisesti suomalaiset metsäteollisuusyritykset keskittyvät suurten plantaasien hallintaan. Se rajoittaa paikallista kehitystä, koska plantaasit tarjoavat vain vähän työpaikkoja ja aiheuttavat usein paikallisten ihmisten elinkeinojen menetyksiä. Näin suomalaisyritykset tukevat suurta raaka-ainevientiä ja kapitalistista kertymistä, mutta paikallisten yhteisöjen kustannuksella. Krögerin mukaan tämä prosessi johtaa pakkolunastuksiin ja paikallisten elinkeinojen syrjäyttämiseen.

Kröger on yhdessä Maria Ehrnström-Fuentesin kanssa julkaisemassaan artikkelissa (2018) kritisoinut myös Uruguayn valtiollista toimintaa. Heidän mukaansa Uruguaylla itsellään vakaana ja demokraattisena valtiona on keskeinen rooli luonnonvarojen hyväksikäytön mahdollistamisessa. Valtio legitimoit kansainvälisten metsäyritysten läsnäolon tukemalla, edistämällä ja suojelemalla niiden toimintaa. Koko kansalaisyhteiskunta kärsii siitä, ettei yritystoimintaa voi kyseenalaistaa. Valtio on luonut jopa lakeja suojaamaan yritystoimintaa kansalaisyhteiskunnan ja valtion vaikutusyrityksiltä. (Mt., 206–207.) Heidän tutkimuksensa osoittaa, että seluteollisuuden investoinnit ovat asettaneet vakavia rajoituksia kehitykselle ja heikentäneet paikallisten sosioekonomisia oikeuksia (mt., 204–206). Krögerin ja Ehrnström-Fuentesin mukaan olisikin syytä tutkia enemmän myös sitä, millä kaikilla keinoilla valtiot tukevat luonnonvaroja hyödyntäviä kansainvälisiä yrityksiä (mt., 197). Juuri se on myös tämän tutkielman tarkoitus. Havaitsen investointisopimuksessa Uruguayn toiminnasta lukuisia teemoja, joita Kröger ja Fuentes ovat kritisoineet.

Itse Paso de los Torosin investoinnista on kuitenkin kirjoitettu vasta hyvin vähän ei-espanjankielisiä akateemisia julkaisuja. Poikkeus on Veera Tahvanaisen ym. (2024) tuore tutkimus, joka käsittelee Uruguayn selluregiimin paikallisten toimijoiden näkökulmia kasvavaan teollisuudenalaaan UPM:n investointipäätöksen jälkeen. Heidän haastattelututkimuksessaan korostuivat myös edellä mainittujen tutkimusten korostamat kritiikit: Ulkomaisten investointien

suosimiseen tarkoitetut politiikkatoimet loivat suotuisan ympäristön, joka mahdollisti selluteollisuuden monikansallisten yritysten tulemisen Uruguayhun. UPM:n toiminnan alettua Uruguayn maankäyttö, teolliset rakenteet ja markkinat ovat muuttuneet merkittävästi. Teknologian, innovaatiojärjestelmien ja osaamisen kehitys Uruguayssa on pitkälti monikansallisten yritysten ajamaa. Sellun kasvava kysyntä pitää teollisuuden kasvussa, mutta tuotannon kestävyys on alkanut herättää kysymyksiä mittakaavan kasvaessa. Biotalous innovaatiot herättävät toiveita Uruguayn metsätaloussektorin monipuolistamisesta, mutta visio monipuolisesta metsätaloussektorista edellyttää osaamisen kehittämistä. (Mt., 5–6.) Artikkelin muistuttaa, että vaikka maan bruttokansantuote ja metsäpinta-ala kasvavat selluteollisuuden myötä, sekä talouden että luonnon monimuotoisuus kärsivät. Lisäksi Tahvanainen ym. toteavat, että datan keräämisen jälkeen selluteollisuuden laajentuminen sekä valtion rooli teollisuuden fasilitoijana on nostanut kritiikkiä kansalaisyhteiskunnassa (mt., 8).

Esitellyt tutkimuskirjallisuus on ensinnäkin ohjannut tämän tutkielman tekemistä ja tutkimusasetelman laatimista. Toiseksi se antaa vahvan vertauskohdan omalle analyysilleni. Pakkasvirta (2012) ja Kröger (2013) kritisoivat julkaisuissaan metsäyhtiöiden valtaa, sekä globaalin metsäkapitalismin ongelmia Etelä-Amerikassa. Kröger nostaa esille Ehrnström-Fuentesin kanssa (2018) myös valtion roolin ongelmallisuuden. Tahvanaisen ym. (2024) artikkeli korostaa puolestaan paikallisten toimijoiden kriittisiä näkemyksiä myös Paso de los Torosin investoinnista. Tämä tausta antaa vahvan mandaatin Paso de los Torosin investoinnin kriittiselle tarkastelulle vallankäytön ja globaalin talouden näkökulmista sekä osana historiallista jatku-moa. Seuraavassa luvussa esittelen, miten lähestyin tätä pyrkimystä teoreettisesti.

3 Teoreettinen viitekehys

Aiheen aiemman tutkimuksen ja tutkimuskysymysteni perusteella teoreettiseksi viitekehukseksi sopii Immanuel Wallersteinin (2004) maailmanjärjestelmäteoria. Sovellan maailmanjärjestelmäteoriaa aineistoon yhdessä vallankäytön analyysin kanssa laadullisessa sisällysanalyysissä. Maailmanjärjestelmäteorian avulla tunnistan aineistosta toimijoiden intressit ja kytken tapauksen osaksi kapitalistista maailmantaloutta. Luokittelen vallankäyttöä myös intresseistä erillisinä puhetekoina puhetekoteorian hengessä John Searlen (1969) mukaan. Näin tunnistan vallankäytön voimakkuuden ja suunnan. Toisin sanoen, pyrkimykseni on ensiksi tunnistaa vallankäytön suunta ja voimakkuus puhetekeanalyysin avulla, toiseksi tutkia osapuolten intressejä maailmanjärjestelmäteorian näkökulmasta. Seuraavaksi esittelen, mitä yleisiä intressejä yritysten ja valtioiden toiminnasta voidaan tunnistaa, ja miten globaalin talouden ilmiöitä voidaan asettaa maailmanjärjestelmäteorian avulla laajempaan perspektiiviin.

3.1 Maailmanjärjestelmäteoria

Wallersteinin maailmanjärjestelmäteoria on uusmarxilainen maailmanpolitiikan teoria, joka toimii työkaluna globaalin talousjärjestelmän ymmärtämiseksi. Wallersteinin (2004, 46) keskeinen ajatus on, että valtioiden suhde yrityksiin on avain kapitalistisen maailmantalouden ymmärtämiseen. Teorian idea on se, että yksittäisten tapausten merkitys voidaan ymmärtää vain osana maailmanjärjestelmän kokonaisuutta, mutta toisaalta vain yksittäistapauksia tutkimalla voidaan ymmärtää koko maailmanjärjestelmän toimintalogiikkaa. Tässä tutkielmassa tutkin maailmanjärjestelmäteorian ja Paso de los Torosin tehdasinvestointisopimuksen vastaavuutta. Se, miten teoria ja tapaus vastaavat toisiaan, kertoo ensinnäkin Uruguayn ja UPM:n välisestä valtasuhteesta sekä niiden roolista maailmanjärjestelmän hierarkiassa. Toisaalta se auttaa kuvaamaan maailmanjärjestelmän piirteitä metsäkapitalismin kontekstissa. Seuraavaksi esittelen maailmanjärjestelmäteorian peruskäsitteitä ja lähtökohtia tutkielmani kannalta olennaisin osin.

Wallersteinin mukaan kapitalismi perustuu siihen, että poliittiset toimijat, kuten valtiot, ottavat jatkuvasti vastuulleen taloudellisia tappioita, kun taas taloudellinen voitto keskittyy yksityisille toimijoille, kuten yrityksille. Maailmantalous on toiminta-areenana niin laaja, ettei mikään poliittinen taho voi täysin hallita sen toimintaa. Se antaa kapitalisteille rakenteisiin perustuvan liikkumavapauden. (Wallerstein 2011, 348.) Toisin sanoen yrityksillä on valta valita, minne ne tuotantonsa sijoittavat. Ja tuotantonsa sijoittamisessa ne eivät suinkaan suosi vapaita

markkinoita, vaan markkinoita, joissa ne saavat monopolimaisen aseman. Vain suhteellisen vahvat valtiot kykenevät luomaan tällaiset olosuhteet yrityksille, sillä markkinoihin vaikuttaminen vaatii valtiolta huomattavia panostuksia. (Wallerstein 2004, 25–27.)

Yritysten kannalta valtioiden politiikka onkin ratkaisevan tärkeää. Teorian mukaan (mt., 46) kansainvälisiä yrityksiä kiinnostavat ainakin 1) säännöt, joilla tavarat, pääoma ja työvoima saavat ylittää valtion rajoja, 2) omistusoikeudelliset säännöt, 3) työehdot ja palkkaus, 4) kustannukset, jotka yritysten on katettava itse, 5) mahdollisuus monopolisoida taloudellisia prosesseja, 6) verotus sekä 7) valtion kyky vaikuttaa muiden valtioiden päätöksiin. Tässä tutkielmassa havaitsen, että myös Uruguay luo parhaansa mukaan edellytykset UPM:n kilpailuaseman tukemiseksi ja se tekee sitoumuksia lähes kaikissa edellä mainituissa kategorioissa.

Maailmanjärjestelmäteoriassa valtion asemaa määrittää sen tuotantorakenne. Wallersteinin mukaan maailman maiden tuotantoprosessien voidaan tunnistaa olevan ytimen kaltaisia tai perifeerisiä tuotannon voitto- ja monopolisoitumisasteen pohjalta. Ydinmaiden tuotantoprosessit ovat jalostusasteeltaan korkeita ja hyvin tuottavia, markkinat suojeltuja ja monopolisoituneita. Periferiassa puolestaan on lähinnä alkutuotantoa, jonka voitto on marginaalista kilpailun ollessa vapaata. Ytimen moderneja tuotteita viedään perifeerisempiin maihin, kun perifeerisistä maista ytimeen viedään puolestaan raaka-aineita ja halpaa työvoimaa. Voitot virtaavat ytimeen, eivätkä perifeeriset maat vaurastu. Perifeeriset maat ovat suoraan riippuvaisia ytimestä. Wallerstein siis selittää maiden kehityseroja sekä toimintoja maailmanjärjestelmässä tuotantorakenteiden voittoasteiden eroilla, jotka kuvastavat eräänlaisia globaaleja luokkaeroja. (Wallerstein 2004, 28–29.)

Kaikkia maailman maita ei kuitenkaan voida tiukasti rajata joko ytimeen tai periferiaan, vaan niiden välille jää joukko semiperifeerisiä maita. Semiperiferian erityispiirteet ovat erityisen olennaisia tämän tutkielman kannalta, sillä päädyn väittämään, että Uruguay on semiperifeerinen valtio. Tämä havainto auttaa ymmärtämään investointiasiakirjan sisältöä uudella tavalla. Semiperiferian tuotantoprosesseissa on suhteellisen tasainen sekoitus elementtejä sekä ytimenkaltaisista että perifeerisistä maista. Toisin sanoen, ne saattavat tuottaa myös korkean voiton tuotteita, mutta ne keskittyvät raaka-aineiden vientiin ja ovat riippuvaisia ydinmaiden tuonnista. Nämä maat ovat tavallaan vaikeimmassa asemassa maailmanjärjestelmässä. Niiden keskeinen huolenaihe on estää oma luisumisensa periferiaan ja pyrkiä etenemään kohti ydintä. Kumpikaan ei ole helppoa, ja molemmat vaativat merkittäviä uhrauksia valtiolta ja puuttumisista maailmanmarkkinoihin. Semiperifeeriset valtiot ottavat innokkaasti vastaan aiemmin

johtavien tuotteiden tuotantoa, mitä perustellaan taloudellisella kehityksellä. Samalla ne kilpailevat kovasti muiden semiperifeeristen valtioiden kanssa, jotka ovat yhtä innokkaita houkuttelemaan tuotannon siirtymistä. (Wallerstein 2004, 29–30.)

Kilpailu globaaleista voittoa tekevästä tuotannosta ajaa semiperifeerisiä valtioita palvelemaan yrityksiä monin tavoin (Wallerstein 2004, 29–30). Vastineeksi yrityksille tekemistään uhrauksista valtiot toivovat ainakin seuraavia asioita: 1) korkean voiton tuotantoprosessin sijoittamista maahan, 2) maassa jo toimivan yrityksen toimintaedellytysten parantamista maailmanmarkkinoilla, 3) teknologian ja ammattitaidon kehittämistä, 4) sisäistä vahvistumista ja kehitystä, 5) vahvistumista muita valtioita kohtaan ja 6) valtiollisen vaurauden kerryttämistä verotuloin tai muilla maksuilla (Wallerstein 2011, 349–350, 356; Wallerstein 2004, 27–30). Myös Uruguay tavoitteet Paso de los Torosin investointiasiakirjassa kytkeytyvät pitkälti näihin kategorioihin.

Alueellisen ulottuvuuden lisäksi maailmanjärjestelmäteoria käsittelee tuotannonalojen vaihtelua ajan kuluessa. Wallerstein (2004, 30–31) kuvaa maailmantalouden johtavien alojen monopoliasteen muutoksia ja sitä kautta tuottavuuden vaihteluita taloustieteilijä Nikolai Kondratieffin mukaan nimetyllä syklimallilla. Wallersteinin mukaan Kondratieffin syklin A-vaiheessa, kasvukaudella, johtavia tuotteita tuottavat muutamat suuryritykset ydinmaissa. Kun tuottavuus ajan mittaan pienenee (yleensä markkinoiden täytyessä toimijoista) siirrytään syklin B-vaiheeseen eli taantumaan. Voittojen pienentyessä tuotteen valmistus siirretään halvemmän työvoiman perässä semiperiferisiin maihin ja lopulta periferiaan.

Päätelen, että selluntuotannon voi ajatella olevan siirtymässä tai siirtyneen Kondratieffin syklin B-vaiheeseen. Tuotantoa on siirretty ytimeistä semiperiferiaan, esimerkiksi Suomesta Uruguayhun, kun paperin tuotanto on taantunut (ks. Pakkasvirta 2012 ja Kröger 2013). Toisaalta lyhyellä aikaperspektiivillä sellun hinta on hetkittäin myös kasvanut, minkä vuoksi myös Suomessa joitakin tehtaita on uudistettu (Yle Uutiset 19.7.2018). Taustalla saattaa olla esimerkiksi kartongin menekin vaihtelut. Kartonki ei kuitenkaan ole uusi tai johtava tuote, niin kuin ei ole sellukaan. Kuten Kröger (2013, 849–850) argumentoi, ainoastaan metsäteollisuuden laajentuminen globaaliin etelään ja uusien alueiden monopolisoiminen voi pitkällä aikavälillä korjata pääoman liiallisen keskittymisen ongelman globaalissa pohjoisessa ja varmistaa metsätalouden kapitalisteille korkeamman tuoton jatkumisen.

3.2 Valtateoriat

Tässä tutkielmassa tutkin valtaa ylijarjaisessa investoinnissa osana maailmantalouden rakenteita. Analysoin vallankäytön tarkoituksena Wallersteinin maailmanjärjestelmäteorian avulla edellisessä alaluvussa esiteltyjen kategorioiden mukaisesti, mutta pyrin tunnistamaan asiakirjasta myös erilaisia vallankäytön muotoja sekä osapuolten välisen valtatasapainon. Tutkielmani kontekstissa vallankäyttö on operationalisoitu intuitiivisesti tunnistetuiksi puheteoiksi, jotka ilmentävät lähtökohtaisesti joko institutionaalista, pehmeää tai kovaa valtaa. Seuraavaksi pohdin määritelmäni vallalle ja esittelen tapani analysoida valtasuhteen voimakkuutta sekä asymmetriaa valtateorioiden ja puhetekologiikan avulla.

Valtaan kiinnittyminen tekee tästä tutkielmasta valtio-opillisen, mutta samalla valta on vaikeasti määriteltävä ja kiistelty käsite. Susan Strange (1996, 17) määrittelee vallan henkilön tai joukon kyvyksi vaikuttaa lopputuloksiin niin, että heidän preferenssinsä syrjäyttävät muiden preferenssit. Määritelmä on räätälöity valtiollisten ja ei-valtiollisten toimijoiden suhteen analyysiin globaalin poliittisen talouden kontekstissa. Se ei itse luokittele vallankäytön päämääriä ja se ottaa huomioon myös vaikutusvallan, mikä sopii yhteen tutkielmani tarkoituksien kanssa. Pidänkin Strangen määritelmää yhtenä lähtökohtana myös tämän tutkielman valta-analyysille.

Vallankäytön analyysin kannalta olennaisia ovat tavoitellut päämäärät sekä keinot päämäärien saavuttamiseksi eli vallankäytön muodot. Tosielämässä valtaa ei kuitenkaan voida analysoida taloustieteellisellä yhtälöllä eikä vallankäyttöä voida mitata tai rationalisoida talouden logikalla (Strange 1996, 20). Siksi on tärkeää tehdä selväksi, millä perusteilla kutsun tiettyä tekoa vallankäytöksi ja millä perusteilla luokittelen sen voimakkuutta ja tarkoituksena.

Vallankäytön voimakkuuden ja tyypin luokitteluun on useita teorioita. Strange jakaa vallan kahteen luokkaan: 1) Suhteelliseen valtaan eli valtaan yli toisen tai valtaan määritellä lopputulokset (näissä tapauksissa toivottuihin lopputuloksiin pyritään määrätietoisesti) sekä 2) rakenteelliseen valtaan, joka voi toimia myös epätarkoituksena mukaisesti niin, että vain toimijan oleminen tilanteessa vaikuttaa lopputuloksiin (mt., 16–30). Strangen teoria on jokseenkin lähellä Joseph Nyen (1990) määritelmää kovasta ja pehmeästä vallasta. Pehmeä valta ilmenee agendan asettamisena eli ideologian tai päämäärien tekemisenä houkutteleviksi. Kova valta taas ilmenee suorana käskyttämisenä taloudellisen tai sotilaallisen voiman nojalla. Nyen teoria on suunniteltu valtioiden välisten suhteiden analysointiin, ja se on korostaa myös asymmetrian eli epätasapainon olevan valtioiden välisissä riippuvuussuhteissa merkittävä vallan lähde

(mt., 180). Tässä tutkielmassa sovellan asymmetrian käsitettä valtion ja yrityksen väliseen suhteeseen testaamalla UPM:n ja Uruguayn riippuvuussuhteen tasapainoisuutta.

Sovellan ja yhdistelen Strangen ja Nyen valtateorioita analyysissäni, mutta kieltäydyn ottamasta niitä annettuina. Valta ja vallankäyttö nimittäin pakenevat tiukkarajaisia määritelmiä. Minkään perinteisen tulkinnan soveltaminen UPM:n ja Uruguayn välisen investointisopimuksen tutkimiseen tuntuisi tulkintaa rajoittavalta. Joko joutuisin lipsumaan teorian rajoituksista tai analyysini anti jäisi hyvin kapeaksi. Tuntuu kuitenkin siltä, että vallankäyttö on usein helpompi tunnistaa intuitiivisesti, kuin määritellä kattavasti. Tässä kohtaa otan avukseni John Searlen sovelluksen puhetekoteoriasta (1969). Searlen metodi on kielellisten tekojen intuitiivinen ymmärtäminen. Teorian mukaan kielenkäyttö on säännönmukaista toimintaa, ja puheet mielletään illokutiivisinä tekoina. Toimijoiden siis todella ajatellaan tekevän jotain kieltä käyttämällä. Toisin sanoen, jos henkilö osaa kieltä, hän voi toista kielenkäyttäjää tulkitsemalla myös tietää mitä tämä tekee. (Mt., 1969, 3–21.)

Tässä tutkielmassa suhtaudun asiakirjatekstiin puhetekoteorian mukaisella tavalla; oletan, että kirjauttamalla tietyn lausekkeen sopimukseen UPM tai Uruguay todella myös tekevät jotakin. Jos siis ymmärrän, mitä tekstissä lukee, ymmärrän myös, mitä toimijat tekevät. Koko sopimusasiakirja voidaan nimittäin mieltää joukoksi illokutiivisiä tekoja. Illokutiiviset teot tässä kontekstissa ovat odotuksien ja perusteluiden esittämistä, sitoumuksia sekä vaatimuksia toiselle osapuolelle. Jokainen suomenkielinen lukija ymmärtänee intuitiivisesti ilman suurempia määrittelyitä, mitä odotus, perustelu, vaatimus tai sitoumus tarkoittavat. Kyseisten puhetekeiden voi tulkita ilmentävän myös vallankäyttöä ja valtasuhdetta. Niinpä puhetekeja tutkimalla voidaan ymmärtää osapuolten kyky vaikuttaa sopimuksen lopputuloksiin niin, että heidän preferenssinsä syrjäyttävät toisen preferenssit. Lisäksi kyseisiin puhetekeihin voi soveltaa aiemmin mainittuja vallan määritelmiä.

Tässä tutkielmassa arvioin vallankäyttöä kolmiportaisella asteikolla, jonka olen muodostanut analysoimalla aineistoa puhetekoteorian mukaisella intuitiivisella lähestymistavalla, ja yhdistelemällä havaintoja vallankäytön teorioihin. Ensimmäisen vallankäytön kategorian muodostavat odotuksien esittämistä tai toiminnan perusteluita sisältävät puheet. Tulkitseen niiden ilmentävän pehmeää valtaa. Ne ovat siis tekoja, jotka eivät pyri määrittelemään lopputuloksia suoraan, mutta joilla on valtaa agendan asettamiseen (vrt. Nye 1990). Toinen sopimustekstistä tunnistamani puhetekeiden kategoria on vaatiminen ja ehtojen asettaminen. Se voidaan tulkita kovaksi tai relationaaliseksi vallaksi, vallaksi määritellä lopputulokset ja vallaksi toisen yli (vrt. Nye 1990 ja Strange 1996, 16–30). Kutsun sitä jatkossa vain kovaksi vallankäytöksi.

Kolmantena olen tunnistanut sitoumukset, jotka ilmentävät pääasiassa rakenteiden ja instituutioiden valtaa. Näissä teoissa valta voi ilmetä myös vain siksi, että toinen osapuoli on vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Toinen osapuoli voi siis sitoutua tiettyyn asiaan ilman, että sille on asetettu sen kummempia ehtoja (vrt. Strange 1996, 16–30). Kutsun tätä kategoriaa institutionaaliseksi vallankäytöksi. Analyysissa vertailen sopimusasiakirjan osapuolten puhetkoja ja vallankäytön muotoja. Tällä tavalla pyrin osoittamaan riippuvuussuhteen asymmetrian aiheuttaman valtasuhteen.

Vallankäytön suunnan ja voimakkuuden lisäksi olen kiinnostunut vallankäytön tarkoituksiperistä. Intressien luonne on kansainvälisen politiikan tutkimuksessa ollut pitkän teoreettisen väännön kohteena. Esimerkiksi realistit määrittelevät intressit valtiollisen voiman ja nollasummapelien kautta (esim. Morgenthau 1967), kun taas liberalistit (esim. Keohane ja Nye 2001) näkevät myös yhteistyön ja ihmisoikeudet valtioiden toimintaa ohjaavina pyrkimyksinä. Marxilaiset teoriat puolestaan keskittyvät luokkaerojen synnyttämiin intresseihin. Niin yrityksillä kuin valtioillakin voi kuitenkin olla päätöksenteossa useita tavoitteita, eikä tavoitteita voida selittää pelkällä rahalla tai voimalla. Toimijat eivät todellisuudessa aina edes tavoittele ideaalia tilannetta, vaan tarpeeksi hyvää lopputulosta useiden tavoitteiden täyttämiseksi, eivätkä ne ole aina tietoisia omista prioriteeteistaan ja pyrkimyksistään (Strange 1996, 20). Tästä syystä tutkin osapuolten preferenssejä kriittisesti Wallersteinin maailmanjärjestelmäteoriasta (2004) omaksutun taloudelliseen analyysiin soveltuvan laajan kehikon mukaisesti, jota esiteltiin edellisessä alaluvussa.

Maailmanjärjestelmäteoriassa valtioiden ja yritysten pyrkimysten tunnistetaan perustuvan eräänlaisiin globaaleihin luokkaeroihin marxilaisen perinteen mukaisesti (mt., 28–29). Tässä tutkielmassa kokeilen kyseisen teorian vastaavuutta Paso de los Torosin yksittäistapaukseen ja pyrin tunnistamaan toimijoiden intressejä maailmanjärjestelmäteorian preferenssikategorioiden mukaisesti. Teoriasta omaksutut kategoriat eivät kuvaa vallankäytön voimakkuutta tai vallankäyttöä itsessään, vaan toimijoiden preferenssejä maailmanjärjestelmässä. Ne toimivat siis toisena ulottuvuutena analyysilleni. Pyrkimykseni on siis ensiksi tunnistaa vallankäytön suunta ja voimakkuus puhetekoanalyysin avulla, toiseksi tutkia osapuolten intressejä maailmanjärjestelmäteorian näkökulmasta. Seuraavassa luvussa esittelen, analyysini kontekstia ja menetelmiä.

4 Aineisto, metodi ja lähestymistapa

Tutkin Uruguayn ja UPM:n valtasuhdetta Paso de los Torosin sellutehtaan investointisopimusasiakirjan (7.11.2017) kontekstissa. Luokittelin tekstiä laadullisella sisällönanalyysillä (QCA) vallankäytön suunnan, voimakkuuden ja tarkoitusperien mukaan. Lopuksi tein QCA:n tuloksista kriittisen analyysin asettamalla ne kontekstiin teorian, aiemman tutkimuksen sekä aikalaislähteiden kanssa.

4.1 Paso de los Torosin sellutehtaan investointisopimusasiakirja

Paso de los Torosin investointiasiakirja on UPM:n ja Uruguayn välinen sopimus sellutehdasinvestoinnin edistämiseksi. Sopimuksen ovat neuvotelleet maan silloisen presidentti Tabaré Vázquezin kanslia yhdessä UPM:n edustajien kanssa. Sen tarkoitus on luoda selkeät puitteet ja edellytykset osapuolten väliselle yhteistyölle Paso de los Torosiin suunnitellun sellutehdasprojektin edetessä.

Olen valinnut investointisopimusasiakirjan tutkimusaineistoksi, sillä se kertoo hyvin laajasti ja yksiselitteisesti osapuolten välisistä sitoumuksista ja intresseistä. Asiakirja ei sisällä sitoumusta investointiin, mutta se sisältää ehdot investoinnin toteutumiselle. Lisäksi se on ensikäden lähde ja julkisesti saatavilla.

Teksti koostuu lausekkeista, joissa osapuolet esittävät toiveita ja perusteluita sekä ehtoja ja sitoumuksia hankkeeseen liittyen. Asiakirja on oiva työkalu paljastamaan suuryrityksen ja valtion välistä vallankäyttöä. Analysoimalla ja luokittelemalla sen lausekkeitä on mahdollista tunnistaa, mitä seikkoja osapuolet pitävät tärkeinä kyseisen investoinnin kontekstissa, miten osapuolet pyrkivät saavuttamaan tavoitteensa, ja millainen osapuolten välinen suhde on. Tekstin aihepiirit liittyvät muun muassa valtion infrastruktuurihankkeisiin, verotukseen, työehtoihin ja kehitysstrategioihin. Investointisopimus on tehty UPM:n aloitteesta, ja se perustelee aloitettaan seuraavalla tavalla: ”UPM tunnustaa olevansa kiinnostunut UPM-projektin [tehtaan rakentaminen ym.] toteuttamisesta ja että se on käynyt keskusteluja ROU:n [Uruguay] kanssa tämän sopimuksen ehdoista helpottaakseen tiettyjen UPM:n investoinnin edellytysten toteuttamista.”¹ (S. 6.)

¹ Olen kääntänyt tässä tutkielmassa esitetyt sopimusasiakirjan lainaukset englannista suomeksi DeepL-konekääntämispalvelua apuna käyttäen.

Sopimusta on kritisoitu jälkeensä voimakkaasti, mikä lisää kiinnostusta sen tarkemmalle tutkimiselle. Uruguayn taakkaa sopimuksen toteuttamiseksi on pidetty kohtuuttomana. Esimerkiksi kansallismielisen oikeistopopulistipuolue Cabildo Abierton johtaja Guido Manini Ríos vaati jopa sopimuksen uudelleenavaamista. Hän olisi ollut valmis hyväksikäyttämään koronaviruspandemian aiheuttamaa poikkeustilalakia saadakseen sen ehtoja kumottua. Maninin mukaan sopimuksen ehdot ovat hyvin epärealistisia ja ankaria Uruguayn kannalta. Hän kritisoi erityisesti rautatiehankkeen rahoitusta sekä energian ostosopimusta. (Subrayado 6.4.2020.) Kritiikistä huolimatta Uruguayn syyttäjänvirasto totesi vuonna 2018, ettei sopimuksessa ollut loukkaavia tai yksipuolisia lausekkeitä (La Diaria 2018). Niinpä Uruguay täytti sitoumuksensa ja UPM päätti rakentaa tehtaansa. Onko sopimuksen tutkimisella siis enää merkitystä? Ei ehkä kyseisen tapauksen kannalta, mutta se voi auttaa ymmärtämään suuryritysten ja valtioiden välisiä suhteita kapitalistisessa maailmanjärjestelmässä sekä metsäkapitalismin globaalia muutosta laajemminkin.

4.2 Laadullinen sisällönanalyysi

Sopimusasiakirja on pitkä (liitteineen 77 sivua) ja yksityiskohtainen teksti, joten sen tarkempi analysoiminen vaatii systemaattista tiivistämistä ja luokittelua. Tähän tarkoitukseen käytin Margrit Schreierin QCA:ta. QCA on metodi, joka karsii ja summaa analysoitavaa aineistoa (Schreier 2012, luku 1). Tämä tapahtuu käytännössä luokittelemalla aineistoyksiköitä koodauskehiksen mukaisesti kategorioihin. Kategoriat muodostavat analyysin koodauskehikon, jonka avulla aineistosta pyritään erottamaan tutkimuskysymysten mukaisia merkityksiä. Pääkategoriat ovat ulottuvuuksia, joista pyritään saamaan lisätietoa. Alakategoriat puolestaan täsmentävät, mitä nämä ulottuvuudet pitävät sisällään. (Mt., luku 4)

Tässä tutkielmassa olen rakentanut koodauskehikon niin, että sen avulla voin paljastaa osapuolten välisen valtasuhteen ja intressit. Luokittelin aineistoa ensiksi vallankäytön kohteen mukaan pääkategorioihin, toiseksi maailmanjärjestelmäteorian mukaisesti (Wallerstein 2004; 2011) alakategorioihin ja kolmanneksi vallankäytön tyyppien mukaan lisäkategorioihin. Pääkategoriat määrittivät vallankäytön suunnan, alakategoriat vallankäytön intressin, ja lisäkategoriat vallankäytön voimakkuuden.

Toteutin QCA:n siis pääosin teorialähtöisenä, kun alustavat luokittelukategoriat oli valmiiksi päätetty ja lainattu Wallersteinilta. Teorialähtöinen koodausrakenne on valittu tähän tutkimukseen sillä taustaoletuksella, että yrityksen ja valtion välinen sopimusasiakirja käsittelee pienimmässä mittakaavassa samansuuntaisia asioita kuin yritysten ja valtioiden välistä suhdetta

käsittelevä maailmanjärjestelmäteoria. Tällaisen koodausrakenteen avulla on mahdollista kokeilla sekä maailmanjärjestelmäteorian vastaavuutta kyseisen tapauksen kanssa että teorian toimivuutta investointisopimuksen tutkimiseen yleisesti. Teorialähtöisyydestä poiketen QCA:ssani on elementtejä myös aineistolähtöisyydestä. Määritin pää- ja lisäkategoriat intuitiivisesti tunnistamalla yhtäläisyyksiä vallankäytön suunnassa ja voimakkuudessa. Sovelsin tulkintaan kuitenkin valtateorioita (ks. alaluku 3.2). Tämän lisäksi lisäsin teorialähtöisesti luokiteltuihin kategorioihin lisäkategorioita, jos huomasin aineistossa toistuvia teemoja. Näistä toimenpiteistä kerron enemmän luvussa 5.

Luomani menetelmä osoittautui toimivaksi tavaksi tarkastella ylijarajista investointia. Aineiston tiivistäminen ja summaaminen tutkimuskysymyksiäni pohjalta QCA:n avulla antoi hedelmällisen ja selkeän lähtökohdan kriittiselle tulkinnalle. Samalla QCA toi tutkimukselleni luotettavuutta, systemaattisuutta ja relevanttisuutta. Tämä on merkittävää, sillä laadullisessa tutkimuksessa keskitytään merkityksiin, ja merkitykset ovat aina sidoksissa tulkitsijaan ja kontekstiin. Väistämätön subjektiivisuus luo haasteen laadullisen tutkimuksen riippumattomuudelle, systemaattisuudelle ja relevanttisuudelle. QCA:ssa näihin elementteihin pyritään kuitenkin kiinnittämään tavanomaista enemmän huomiota. Se on koodausrakenteensa ja toimintamallinsa vuoksi erittäin systemaattinen metodi, mikä tekee siitä luotettavan. Aineisto on tarkoitus luokitella läpi useampaan kertaan, minkä ansiosta luokittelun pitäisi lähestyä objektiivisuutta. (Schreier 2012, luku 2.) Tässä tutkimuksessa toteutin kyseisen työvaiheen kuitenkin vajavaisesti (ks. seuraava luku). Validiutta metodilla puolestaan vaalitaan pitämällä keskittyminen tutkimuskysymyksessä ja valitussa lähestymistavassa. Lisäksi jokainen työvaihe pyritään tekemään läpinäkyväksi ja raportoimaan. (Mt., luku 2.) Metodi on hyvin selkeä ja avoin lukijan arvioinnille.

QCA ei kuitenkaan itsessään kerro vielä mitään uutta UPM:n ja Uruguay'n välisessä suhteesta tai maailmanjärjestelmän rakenteista. Se lokeroi ja tiivistää investointisopimuksen sisällön kiinnostavilta osin, mutta tulokset vaativat vielä tulkintaa. Tässä kohtaa apuun tulee kriittinen analyysi, jossa asetan QCA:n tulokset laajempaan kontekstiin. Seuraavassa alaluvussa kerron kriittisestä lähtökohdastani ja kriittisestä metodista.

4.3 Kriittinen analyysi ja emansipatorinen tiedonintressi

Investointiasiakirjan systemaattisen tiivistämisen ja luokittelun jälkeen analysoin tuloksia kriittisesti laajemmassa kontekstissa. Vertasin tuloksia Wallersteinin teoriakehykseen, aiheen

aiempaan tutkimukseen ja aikalaislähteisiin. Tämä oli viimeinen askel tutkimuksen pyrkimyksessä paljastaa valtarakenteita ja käytänteitä suuryritysten ja valtioiden välisistä suhteista. Toteutin työvaiheen kriittisen diskurssianalyysin hengessä eli analysoin aineiston sisällön lisäksi sen kontekstia ja laajoja syy-yhteyksiä. Vaikka en kiinnity kriittisen diskurssianalyysin diskursiiviseen lähtökohtaan, tutkin piilotettua vallankäyttöä ja kyseenalaistan, mitä aineistossa jätetään sanomatta (vrt. mm. Fairclough 2003).

Vaikka QCA:n ja kriittisen diskurssianalyysin välillä on eroja muun muassa oletuksissa kielen ja todellisuuden suhteesta, kriittisyydessä, prosessien huomioimisessa ja sanomattoman huomioon ottamisessa, voidaan metodeja Schreierin (2012, luku 3) mukaan silti käyttää yhdessä. Tässä tutkimuksessa olen toteuttanut yhdistelmän seuraavalla tavalla: 1) Omaksuin QCA:n koodausrakenteeseen kriittiset lähtökohdat, joiden avulla tutkin vallankäyttöä. 2) QCA valmisti aineiston kurinalaisesti luokitelluksi tiivistelmäksi, jota analysoin kriittisesti suhteessa laajoihin syy-yhteyksiin. Käytännössä toteutin kriittisen analyysin niin, että vertasin QCA:n tuloksia ensiksi teoriaan, sitten aiempaan tutkimukseen ja lopulta aikalaislähteisiin. Aikalaislähteet ovat tässä tapauksessa metsäteollisuuden liittyviä sanomalehtiartikkeleita ja internet-julkaisuja, jotka sisällytin analyysiin relevanssin perusteella.

Tutkielma palvelee avoimesti emansipatorista tiedonintressiä, jonka tarkoituksena on paljastaa epäselviä vallankäytön muotoja ja valtarakenteita. Emansipatorinen tutkimus ei tyydy etsimään vain uusia näkökulmia, vaan se kyseenalaistaa valtarakenteita ja käytäntöjä tavoitteenaan yhteiskunnallisen tietoisuuden lisääminen sekä positiivisen muutoksen vahvistaminen (Vuori 2008, 7). Se pyrkii vapauttamaan dominanssista, ulkoisista rajoituksista ja sisäisestä tukahduttamisesta (ks. Habermas 1968, 54–55). Tämän tutkielman pyrkimys paljastaa valtarakenteita tekee siitä kriittisen. Marxilaisen perinteen mukaisesti en myöskään tyydy vain selittämään maailmaa, vaan esitän lopuksi näkemykseni siitä, miten tämän tutkielman perusteella maailmaa voisi muuttaa vapaammaksi dominanssista.

Kriittinen lähtökohta on syytä perustella lyhyesti, sillä se saattaa aiheuttaa epäilyksiä tutkielmani objektiivisuudesta ja relevanttiudesta. Ensinnäkään tutkielmani tarkoituksena ei ole syytellä ketään, vaan yksinkertaisesti tarjota emansipatorista tietoa vallasta ja peilata havaintojani globaalissa kontekstissa. Tarkoitukseni ei myöskään ole vertailla taloudellisia hyötyjä tai haittoja numeerisesti, vaan osoittaa investoinnista ja maailmantaloudesta laadullisia ominaisuuksia, kuten tavoitteita, valtaa ja riippuvuussuhteita. Toiseksi pyrin esittelemään ja perustelemaan lähtökohtani avoimesti, jotta lukija voi arvioida niitä. Toivon tällä tavoin lähestyväni

luotettavuutta. Kriittisen koulukunnan hengessä totean myös, ettei mikään tutkimus ole täysin objektiivista ja arvovapaata. Pikemminkin moni objektiivisena näyttäytyvä teoria ja tutkimus tekee muuttumattomia lähtöoletuksia ja ottaa päämääränsä annettuina (mm. Cox 1981, 128–130).

Kolmanneksi emansipatorisen lähtökohdan voi ajatella olevan hyvinkin relevantti. Kapitalismikriittiset teoreetikot Karl Marxista (1867) Max Horkheimeriin ja Theodor Adornoon (1944) sekä Jürgen Habermasiin (1968) ovat nimittäin korostaneet, miten porvarillinen elämäntapa ja välineellistetty tiede turruttavat kykyämme havainnoida yhteiskunnallisia suhteita. Kapitalismi totutaan näkemään objektiivisena, välttämättömänä, luonnollisena ja universaalina rationaliteettina, mikä ylläpitää taloudellisia ja kulttuurisia valtarakenteita. Kriittiset teoreetikot huomauttavat, että normatiivinen tapa nähdä taloutta kahlitsee yhteiskunnallista mielikuvitusta ja kaventaa demokratiaa. Tutkielmassani pyrin paljastamaan, millaiset kahleet maailmantalouden valtarakenteet asettavat Uruguaylle ja sen kansalle.

Tässä luvussa käsittelin tutkielmani laadullista ja kriittistä metodologiaa. Vaikkei laadullinen ja kriittinen tutkimus voisi koskaan tyydyttää objektiivisuuden ihannetta, olen tässä luvussa pyrkinyt tekemään lähtökohtani ja menetelmäni läpinäkyviksi ja saavutettaviksi ulkoiselle arvioinnille. Seuraavassa luvussa avaan analyysini vaihteita ja tuloksia seikkaperäisemmin.

5 Analyysi ja tulokset

Tässä luvussa käsittelen tutkimuksen työvaiheiden etenemistä sekä avaan prosessin aikana tekemiäni valintoja ja havaitsemiani haasteita. Ensiksi käsittelen QCA:n toteutusta ja sen tuloksia. QCA:ssa tarkoitukseni oli luokitella ja summata aineistoa vallankäytön mukaan kriittisellä otteella rakennetun koodausrakenteen avulla. Lopuksi analysoin QCA:n tuloksia kriittisesti asettamalla ne kontekstiin maailmanjärjestelmäteorian, aiemman tutkimuksen ja aikalaislähteiden kanssa.

5.1 Sopimusasiakirjan QCA

Edellisessä luvussa totesin, että QCA:ssa aineiston luokittelu toteutetaan koodaamalla materiaalia koodausrakenteen mukaisiin kategorioihin. Ensiksi materiaali täytyy jakaa luokiteltaviin analyysiyksiköihin eli segmentoida (ks. Schreier 2012, luku 7). Käytin segmentoinnissa formaalia lähestymistapaa. Tutkielmani kontekstissa tämä tarkoitti sitä, että luokitellut yksiköt ovat lausekkeita, jotka erottuivat tekstissä jo valmiiksi toisistaan. Saatoin poiketa formaalista segmentoinnista temaattiseen segmentointiin, mikäli lauseke sisälsi selvästi useisiin alakategorioihin kuuluvia erillisiä ilmauksia, ja katsoin poikkeavan toimintatavan vahvistavan analyysia.

Aivan ensimmäisellä koodauskierroksella luokittelin lausekkeita kategorioihin ”relevanttia” ja ”irrelevanttia”. Tällä tavalla sain keskitettyä analyysin fokuksen tutkielmani kannalta kiinnostaviin osiin. Relevantiksi materiaaliksi luokittelin ne kohdat, jotka ilmentävät Uruguay ja UPM:n välistä suhdetta. Tällaisista kohdista piti ilmentyä puheteko, jossa 1) a tai b sitoutuu johonkin, 2) a uhkaa olla tekemättä tiettyä asiaa, jos b ei ryhdy tiettyihin toimenpiteisiin, 3) a tai b kertoo odotuksistaan, 4) a tai b perustelee toimintaa jollain merkittävällä tavalla tai 5) a ja b tekevät yhdessä jotakin. Materiaalin, joka ei kuvastanut osapuolten suhdetta, merkitsin irrelevantiksi. Saatoin luokitella irrelevantiksi myös materiaalin, joka täytti ehdot 1–5, jos kyseinen kohta ei merkittävästi lisännyt käsitystä Uruguay ja UPM:n valtasuhteesta. Tällaisia kohtia olivat esimerkiksi tekniset ja juridiset yksityiskohdat sekä aikatauluasiat.

Relevantin materiaalin valitsemisen jälkeen jaoin aineiston kolmeen pääkategoriaan vallankäytön suunnan mukaan:

1. ”UPM käyttää valtaa”. Operationalisoituna tämä tarkoitti UPM:n odotuksia, perusteluita ja ehtoja, sekä Uruguayn sitoumuksia. Toisin sanoen kategoria sisältää lausekkeita, joissa UPM

määrittelee päämääränsä, ja joissa tehdään näiden päämäärien kannalta myönteisiä tekoja. Tässä tutkielmassa mielsin nämä kohdat UPM:n vallankäytöksi Uruguayta kohtaan, vaikka jokaisen lausekkeen tiukka määrittely vallankäytöksi olisi todennäköisesti mahdotonta. Koodasin kategoriaan esimerkiksi lausekkeen ”ROU [Uruguayn valtio] rakentaa ja ylläpitää -- ”keskusrautatien”, joka yhdistää Montevideon sataman Paso de los Torosin kaupunkiin. [--]” (s. 15).

2. ”Uruguay käyttää valtaa”. Tämä tarkoitti operationalisoituna Uruguayn odotuksia, perusteita ja ehtoja sekä UPM:n sitoumuksia. Kategoria siis sisältää lausekkeita, joissa Uruguay esittelee päämääriään, ja joissa tehdään Uruguayn päämäärien kannalta myönteisiä tekoja. Tässä tutkielmassa mielsin nämä kohdat Uruguayn vallankäytöksi UPM:ää kohtaan, vaikka jokaisen lausekkeen tiukka määrittely vallankäytöksi olisi taas ollut todennäköisesti mahdotonta. Koodasin kategoriaan esimerkiksi lausekkeen ” ROU arvioi, että UPM-projekti lisää BKT:tä pysyvästi noin kahdella prosenttiyksiköllä ja että se luo uutta maatalousteollisuuden vientiä noin miljardilla dollarilla vuodessa sekä kerryttää veroja noin 120 miljoonalla dollarilla vuodessa” (s. 4).

3. ”Muut Uruguayn ja UPM:n suhteeseen liittyvät asiat”. Kategoria sisältää osapuolen suhdetta ilmentäviä asioita, joita en yksiselitteisesti voinut tulkita toisen eduksi. Tähän kategoriaan luokittelin esimerkiksi kohdat, joissa kerrotaan osapuolten yhdessä päätyneen tiettyyn toimenpiteeseen. Päädyin koodaamaan tähän kategoriaan erityisesti koulutuskeskusten ja tutkin-
tojen perustamiseen liittyviä kohtia, kuten ”UPM ja ROU työskentelevät yhteistyössä kehittämään uuden teknisen tutkinnon ”Tecnólogo Control de Procesos”, joka tarjotaan Universidad Tecnológica” (s. 30).

Luokittelin pääkategorian 1. ”UPM:n vallankäyttö” sisällön Wallersteinin teoriaan pohjautuviin alakategorioihin ”kulujen ulkoistaminen”, ”muiden valtioiden päätöksiin vaikuttaminen”, ”omistusoikeudet”, ”quasimonopolististen markkinoiden luominen”, ”rajat ylittävien transaktioiden sääntely” sekä ”työntekijöitä ja palkkaa koskeva säännöstö”.

Luokittelin pääkategorian 2. ”Uruguayn vallankäyttö” sisällön teorian mukaisesti seuraaviin alakategorioihin: ”kansan vaurauden kerryttäminen”, ”korkeamman ammattitaidon työtehtävien luominen”, ”korkean voiton tuotantoprosessin tai aiemmin johtavan tuotannon sijoittaminen maahan”, ”maassa jo toimivan yrityksen toimintaedellytysten parantaminen maailmanmarkkinoilla”, ”teknologian kehittäminen”, ”valtiokoneiston vahvistaminen” sekä ”muut”.

Pääkategorioiden 1. ja 2. alakategorioiden tarkoituksena oli osoittaa osapuolten preferenssit ja tutkia Wallersteinin teorian vastaavuutta analysoituun investointiasiakirjaan. En koodannut pääkategorian 3. ”muut Uruguayn ja UPM:n suhteeseen liittyvät asiat” sisältöä alakategorioihin, mutta pyrin myöhemmin tunnistamaan sen sisällöstä yhdenmukaisuuksia, joita myös analysoin.

Koodauksen pilottivaiheessa yhdistelin muutamia alakategorioita, kuten ”korkeamman ammattitaidon työtehtävien luominen” ja ”teknologian kehittäminen” yhdeksi kategoriaksi. Totesin, että koodausyksiköiden osoittaminen yksiselitteisesti vain toiseen kategoriosta olisi käytännössä mahdotonta, mutta että kategorioiden yhdistäminen ei vie analyysin selitysvoimasta juuri mitään pois. Toisaalta pilkoin aivan liian laajaksi osoittautuneen alakategorian ”quasi-monopolististen markkinoiden luominen” teorian pohjalta (Wallerstein 2004, 26) kuuteen pienempään kategoriaan ”kevyet regulaatiot”, ”valtioneuvosten myöntäminen”, ”patenttien myöntäminen”, ”valtion ostovoiman käyttäminen” ja ”taloudellisten prosessien monopolisointi” sekä ”veroetujen myöntäminen ja omistusoikeudellisten asioiden järjestäminen”. Viimeisenä mainittuun kategoriaan yhdistin kaksi erillään ollutta kategoriaa, sillä totesin niiden eron olevan niin teoriassa kuin käytännössäkin hyvin häilyvä. Lisäksi loin Uruguayn vallankäytölle kokonaan uuden kategorian ”ympäristön suojele”, sillä kyseinen tema osoittautui toistuvaksi, ja siihen oli myös teorian kannalta hyvät perusteet (ks. Wallerstein 2004, 48).

Tämän jälkeen koodasin relevantin materiaalin vielä päällekkäisiin lisäkategorioihin vallankäytön voimakkuuden mukaan. Lisäkategoriat olivat ”UPM käyttää pehmeää valtaa”, ”UPM käyttää institutionaalista valtaa”, ”UPM käyttää pakottavaa valtaa”, ”Uruguay käyttää pehmeää valtaa”, ”Uruguay käyttää institutionaalista valtaa” ja ”Uruguay käyttää pakottavaa valtaa”. Operationalisoin kategoriat seuraavasti: Pehmeä vallankäyttö tarkoitti tekstissä sitä, että osapuoli esittää toiveita tai perustelee. Kova vallankäyttö tarkoitti sitä, että osapuoli vaatii tai asettaa ehdon. Institutionaalinen valta tarkoitti sitä, että osapuoli sitoutuu tiettyyn asiaan ilman, että toisen osapuolen pakottava vaikutus ilmenee tekstistä (ks. myös alaluku 3.2). Suurin osa investointisopimuksen vallankäytöstä paljastui institutionaaliseksi vallaksi, mikä johtunee siitä, että sopimus on itsessään instituutio. Paperiin oli kirjattuna enimmäkseen jo valmiiksi neuvoteltuja sopimuksia eli sitoumuksia ilman pakottamista tai ehtojen asettamista.

Lisäkategorioiden luokittelussa vaikeuksia aiheutti ”vaatimisen tai ehdon asettamisen” ja ”sitoutumisen” erottaminen. Esimerkiksi UPM saattoi olla ”velvoitettu” tekemään jotain (”Sopi-

muksen kuudennen vuoden aikana ja sen jälkeen UPM:n on myös maksettava ROU:lle kuukausittain 0,15 Yhdysvaltain dollarin senttiä bruttotonnia/km kohti...” s. 23) tai sen ”oli tehtävä” jotain (“UPM:n ja/tai UPM:n rautatieoperaattorin on maksettava ROU:n määräämälle yksikölle rautatien käytöstä...” s. 23), vaikka sisällön esittäminen olisi vaikuttanut muodolliselta toimenpiteeltä. Näissä tapauksissa koodasin sisällön jyrkempään kategoriaan (“käyttää kovaa valtaa”) mutta jatkoanalyysia varten merkitsin muistiin lausekkeen luonteen vaikuttavan muita pehmeämmältä.

En koodannut aineistoa kokonaisuudessaan kahteen kertaan, eikä kukaan toinen lisäksi tehnyt koodausta. Kaksinkertainen koodaus pyritään yleensä tekemään QCA:n luotettavuuden varmistamiseksi (ks. Schreier 2012, luku 2), mutta minulle se olisi yksinkertaisesti ollut liian aikaa vievä tehtävä. Täysi virheettömyys koodaamisessa ei myöskään tämän tutkielman tutkimuskysymysten kannalta ollut kriittistä. Päällekkäisten koodauskierrosten yhteydessä arvioin kuitenkin aiempien kierrosten koodausvalintojani uudelleen, mikä vähensi virheiden määrää ja lisäsi tulkintani luotettavuutta.

QCA:n viimeisenä vaiheena taulukoin luokitellun materiaalin kategorioittain kahteen taulukoon vallankäyttäjän mukaan. Samalla yksinkertaistin lausekkeitä ja yhdistelin niitä siinä määrin kuin se oli mahdollista vähentämättä tutkimuskysymysten kannalta olennaista informaatiota. Nämä taulukot *QCA:n tulokset: UPM:n vallankäyttö* ja *QCA:n tulokset: Uruguayin vallankäyttö* löytyvät liitteistä. Seuraavaksi esittelen niiden sisältämiä tuloksia.

5.2 QCA:n tulokset

QCA:n tulokset osoittavat, että UPM käyttää merkittävää valtaa Uruguayta kohtaan ja onnistuu saamaan huomattavia etuja itselleen. Uruguay myöntyy isoihin valtiollisiin panostuksiin, mutta sen omia päämääriä sopimus ei takaa kuin pieniltä osin. Maa tyytyy lähinnä esittämään toiveita ja perusteluja sopimuksen hyödyistä, ja velvoittamaan UPM:ää lainmukaiseen toimintaan. Aineiston sisältö vastasi hyvin pitkälti maailmanjärjestelmäteorian kategorioita. Teoriaa soveltuu siis hyvin myös jatkoanalyysin apuvälineeksi.

UPM:n vallankäyttö oli toistuvien tutkimuksen pääkategorioista (90 referenssiä). UPM käytti myös osapuolista enemmän kovaa valtaa. Taulukossa 1 esittelen UPM:n vallankäytön kannalta tärkeimpiä QCA:n tuloksia yksinkertaistetussa muodossa. Merkillepantavia ovat erityisesti kohdat, joissa UPM käytti kovaa valtaa (taulukoissa ”kova”), sillä ne kertovat UPM:n tärkeimmistä prioriteeteista ja voimakkaasta vallankäytöstä. Pehmeää valtaa (taulukoissa

”pehmeä”) UPM käytti vain vähän. Yleisimmin kategoriaan koodattu lauseke koski tiettyä etua, jonka myöntämiseen UPM oli saanut Uruguay sitoutumaan (taulukkoissa ”institutionaalinen”). Taloudellisesti merkittävimpiä UPM:n saamia etuja ovat Uruguayn rahoittaman 273-kilometrisen rautatien rakentaminen, verovapaudet ja kiinteähintainen sähkönostosopimus. Niiden hinta Uruguaylle on hyvin kallis. Eettisesti ja ekologisesti arveluttavimpia aiheita ovat mielestäni ehdot työntekijöitä koskevalle säännöstölle sekä Rio Negro joen virtaamasta huolehtimiselle. UPM:n preferenssit vastasivat hyvin pitkälti maailmanjärjestelmäteorian kategoriaita. Vain suorista valtion tuista, patenteista tai muiden valtioiden päätöksiin vaikuttamisesta ei ollut mainintoja.

Taulukko 1 UPM:n vallankäyttö

Vallankäytön teoriapohjainen intressi vasemmassa sarakkeessa, vallankäytön laatu suluissa.

Verot ja omistusoikeudet	Verovapautukset, vapaakauppa-alueen (FTZ-alue) käyttö 30 vuodeksi (institutionaalinen) Puun ennakkohintasopimus (kova) Ei estoja hankkeen myymiselle (kova)
Regulaatiot	UPM:n lupaprosessien priorisointi, ympäristö- ja metsätalousrajoitusten estäminen, pääsyoikeudet infrastruktuuriin (institutionaalinen)
Valtion ostovoima	Sellutehtaan liittäminen valtion sähköverkkoon ja sähkönostosopimuksen allekirjoittaminen (kova)
Työntekijöitä ja palkkaa koskeva säännöstö	Työehtosopimusten täytäntöönpanon helpottaminen ja työtehokkuutta lisäävän lainsäädännön kehittäminen (institutionaalinen) Työkonfliktimenettelyiden sopivuus UPM:lle (kova)
Taloudellisten prosessien monopolisointi	Paikallisten yritysten integroiminen UPM:n arvoketjuun (pehmeä ja institutionaalinen) Etuoikeus rautatien ja sataman käyttöön (institutionaalinen) UPM:n oltava tyytyväinen satamaoperaattorin valintaan (kova)
Valtion tuet	-
Patentit	-
Kustannusten ulkoistaminen	Montevideon satamasta Paso de los Torosiin vievän 273-kilometrisen rautatien rakentaminen ja ylläpitäminen sekä maantieinfrastruktuurin kehittäminen (institutionaalinen) Käyttöoikeus Rio Negron vedelle ja virtaamasta huolehtiminen sekä sähköverkon laajentaminen (institutionaalinen) Infrastruktuurihankkeissa eteneminen sovituissa aikatauluissa (kova)
Rajat ylittävät transaktiot	Poikkeukset ulkomaalaisten työntekijöiden määrään (kova) Satamaterminaali sellun viemiseksi maailmanmarkkinoille (institutionaalinen)
Muiden valtioiden päätöksiin vaikuttaminen	-
Muut	Ennustettava toimintaympäristö (pehmeä/tavoite) nopeutettu lupaprosessi (institutionaalinen) Aikatauluissa edistyminen (kova)

	Vaikka Uruguay olisi täyttänyt sopimuksen ehdot, UPM:llä ei ole velvollisuutta ryhtyä investointiin (kova)
--	--

Uruguayn vallankäyttö (Taulukko 2, 51 referenssiä) oli erityisesti pehmeää agendan asettamista, mikä ilmeni perusteluina ja toiveiden esittämisenä. Kovaa valtaa Uruguay käytti vain rautatienkäyttömaksuihin ja FTZ-alueen toimilupiin liittyen, ja niissäkin painostaminen vaikutti lähinnä muodolliselta seikalta. Merkittävimminä toiveina ja odotuksina korostuivat talouskasvu korkeamman voiton tuotantoprosessien myötä, panostukset tutkimukseen ja innovointiin, sekä alueellinen kehitys. Uruguay odottaa investoinnin vahvistavan metsäteollisuuden kilpailukykyä, houkuttelevan korkean teknologian liiketoimintaa ja kasvattavan BKT:ta (+2 %), vientiä (+1 miljardia dollaria) ja verokertymää (+120 miljoonaa dollaria). Mitään taakuita odotusten toteutumiseksi ei kuitenkaan ole. Merkittävimpiä sovittuja hyötyjä Uruguaylle ovat koulutus- ja ympäristönsuojeluprojektien rahoitus sekä FTZ-alueen käyttömaksut. Uruguayn preferenssit vastasivat teorian kategorioita täysin.

Taulukko 2 Uruguayn vallankäyttö

Vallankäytön teoriapohjainen intressi vasemmassa sarakkeessa, vallankäytön laatu suluissa.

Korkean voiton tuotantoprosessin sijoittaminen maahan	Korkeamman lisäarvon tuotannon laajeneminen (pehmeä) Arvoketjuun investoimisen harkitseminen (institutionaalinen)
Maassa jo toimivan yrityksen toimintaedellytysten parantaminen maailmanmarkkinoilla	UPM nähdään keskeisenä toimijana Uruguayn taloudessa, sillä se on yksi tärkeimmistä ulkoisista investoijista ja se on luonut laajan paikallisen yritysverkoston (pehmeä/perustelu)
Teknologian ja ammattitaidon kehittämisen	Laadukkaita työpaikkoja, uusinta teknologiaa ja tietämystä erityisesti maaseudulle (pehmeä/odotus) T&K-toiminnan (tutkimus- ja kehittämistoiminta) kehittäminen teknologiakeskuksia ja innovaatorahastoja perustamalla (pehmeä/odotus) UPM rahoittaa ja tukee myös muilla tavoin koulutusta ja innovointia (institutionaalinen)
Sisäinen vahvistuminen ja kehitys	Talouskasvu, työpaikkojen luominen ja alueellinen kehitys (pehmeä/odotus) UPM sitoutuu hankkimaan maata Uruguaylta ja ottamaan ulkomaisia työntekijöitä enintään 25 % (institutionaalinen)
Vahvistuminen muita valtioita kohtaan	Aseman vahvistuminen korkealaatuisen puu- ja metsäteollisuuden tuotantoalueena (pehmeä/toive) Maan tuotteiden pääsy kansainvälisille markkinoille korkeimpien standardien mukaisesti (pehmeä/toive)
Valtiollisen vaurauden kerryttäminen verotuloin tai muilla maksuilla	Rautatien käyttömaksut (kova) BKT:n lisäys kahdella prosentilla, viennin lisäys miljardilla dollarilla, verokertymän lisäys 120 miljoonalla dollarilla (pehmeä/odotus) FTZ-alueen vuosimaksut (institutionaalinen)

Ympäristön suo- jelu	Uusiutuvan energian lisääminen 10 % (pehmeä/tavoite) Jätevesien käsittelyn rahoitus ja tarvittavien lupahakemusten tekeminen (institutionaalinen)
Muut	FTZ-luvat voidaan peruuttaa, jos projekti ei etene (kova) Tarvittavien hakemusten toimittaminen (institutionaalinen) Asuntojen järjestäminen määräaikaisille työntekijöille ja asuntojen luovuttaminen Uruguaylle tehtaan rakentamisen jälkeen (institutionaalinen)

Koodasin myös kategoriaan ”muut Uruguayn ja UPM:n suhteeseen liittyvät asiat” huomattavan määrän lausekkeita (37). Näissä lausekkeissa puhuttiin yhteisistä intresseistä tai hankkeeseen löyhästi liittyvistä rutiinimenettelyistä. Erityisesti Uruguay ja UPM korostivat yhteistä tahtotilaansa T&K hankkeiden käynnistämiseksi ja rahoittamiselle. Kyseiset T&K hankkeet eivät kuitenkaan liittyneet mihin tahansa tutkimus- ja kehitystoimintaan, vaan metsä- ja selluteollisuuteen: ”ROU ja UPM tunnustavat, että on tärkeää lisätä T&K-toimintaa Uruguayssa, erityisesti metsä- ja puuketjuun liittyvää toimintaa, jotta voidaan parantaa niiden kilpailukykyä, tuottaa lisäarvoa ja monipuolistaa tuotantorakennetta” (s. 41). Koodasin tähän kategoriaan myös kirjauksen yhteisestä intressistä käynnistää kansallisten yritysten kehitysohjelm. Siihenkin UPM:llä liittyi ehtoja: ”tuotantoketjuun mukaan pääseminen vaatii toimintatapojen, skaalan ja tekniikan päivytystä täyttääkseen UPM:n vaatimukset” (s. 43). Yhteisymmärryksessä sovittiin lisäksi FTZ-alueeseen, ympäristöriskien määrittelyyn ja korruptioepäilytilanteiden käsittelyyn liittyviä juridisia käytäntöjä. Lisäksi tehtaan rakennusvaiheen työntekijöille rakennetut asumukset sovittiin luovutettavan valtiolle tai aluehallinnolle tehtaan valmistamisen jälkeen.

5.3 Kriittinen analyysi

Tulkitsen QCA:n tuloksien perusteella, että osapuolten välinen valta-asema on asymmetrinen. UPM käyttää valtaa selvästi voimakkaammin ja näyttäytyy vahvempana osapuolena, joka kykenee määrittelemään sopimuksen ehdot. UPM käyttää päämääriensä saavuttamiseksi merkittävässä määrin myös kovaa valtaa, kun Uruguay tyytyy pehmeään valtaan. Uruguay ei aseta ehtoja, vaan se pyrkii nimeämään itselleen suotuisia agendoja ja kehystämään investoinnin palvelemaan päämääriään. Se ei kuitenkaan saa toiveilleen takuita. Valtasuhteen epätasapainon todistaa muun muassa seuraava katkelma: ”Osapuolet tunnustavat ja sopivat, että UPM:n lopullinen investointipäätös siitä, edetäänkö sellutehdashankkeessa vai ei, jää UPM:n yksin-

omaisen harkinnan varaan, vaikka kaikki tarvittavat ehdot olisivat täyttyneet ja täydentävä sopimus olisi täytetty” (s. 46). UPM ulottaa valtaansa myös aluehallintoihin ja työehtosopimusneuvotteluihin asettamalla lupaprosessien etenemiselle ja neuvottelutuloksille ehtoja. Tämä ehto on saattanut jopa pakottaa Uruguayn valtiollisesti painostamaan aluehallintoja ja työmarkkinajärjestöjä.

Uruguay tukee UPM:n markkina-asemaa ja voitontavoittelua lukuisilla eri tavoilla. Se sitoutuu antamaan yhtiölle merkittäviä etuja liittyen muun muassa kulujen ulkoistamiseen ja sääntelyyn sekä käyttämään valtion ostovoimaa. Uruguay näyttäytyy asiakirjassa samoin kuin Pakkasvirran artikkelissa (2012, 10) veroparatiisina ja työntekijöiden oikeuksia polkevana maana (ks. Taulukko 1: ”Verot ja omistusoikeudet” sekä ”Työntekijöitä ja palkkaa koskeva säännöstö”). Etujen myöntäminen on Uruguaylle kallista. Se siis ottaa vastuulleen taloudellisia tappioita, ja UPM:lle pyritään luomaan edellytykset voiton kasaamiseen. UPM:n kyky asettaa ehtoja kertoo puolestaan yritysten liikkumavapaudesta maailmantaloudessa, kun globaalia hallintaa ei ole. Kuten teorialuvussa totesin, Wallersteinin mukaan kapitalistinen maailmanjärjestelmä perustuu tällaiselle valtioiden ja yritysten väliselle suhteelle, jossa yritykset ovat vapaita liikkuttamaan tuotantoaan ja valtiot tekevät parhaansa tyydyttääkseen voittoa tekevän tuotannon tarpeet (Wallerstein 2011, 348).

UPM:llä on siis suuri valta Uruguayn valtioon ja yhteiskuntaan, ja Uruguay ottaa kantaakseen huomattavia kuluja investoinnin saamiseksi. Mutta onko investointi siltikin kaikkien uhrausten ja alistumisen arvoinen? Uruguay kuitenkin kertoo sopimuksessa investoinnin olevan sen kehitysstrategian mukainen ja odottaa siitä merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Teorian ja aiemman tutkimuksen valossa investoinnin hyötyjä voidaan tässäkin tapauksessa kyseenalaistaa. Tarkastelen tätä seuraavaksi.

Peilaan QCA:n tuloksia ensin Uruguayn tuotantorakenteeseen aikalaislähteiden valossa. Uruguayn vienti on perustunut alkutuotantoon ja maatalouden tuotteisiin. Vuonna 2022 raaka-ainneiden osuus sen viennistä oli 60 % (Maailmanpankki ei pvm.). Sen tärkeimmät vientituotteet olivat naudanliha ja soijapapu (Yhdysvaltain kansainvälinen kauppahallinto 2024), ennen kuin sellu nousi eniten viedyksi tuotteeksi ensi kertaa vuonna 2024 (Uruguay XXI ei pvm.). Sellu on Uruguaylle siis korkeamman teknologian, ammattitaidon ja voiton vientituote kuin sen perinteiset vientituotteet. Uruguayn toiveissa ja UPM:n sitoumuksissa painottuvat investoinnin tuomat hyödyt ammattitaitoon, koulutukseen, innovointiin ja teknologiaan, sekä vahvistumiseen kansainvälisillä markkinoilla korkealaatuisempien tuotteiden tuottajana: ”Se

[Uruguay] pyrkii houkuttelemaan investointeja, jotka edistävät merkittävästi laadukkaiden työpaikkojen luomista, uusimman teknologian käyttöönottoa ja vahvistavat kotimaisia valmiuksia kasvattaakseen kansallista lisäarvoa ja korkeaa osaamista, samalla kun tuotantotoimintaa hajautetaan” (s. 2). Kehityksestä ei ole kuitenkaan mitään takuita. Päinvastoin Kröger ja Ehrnström-Fuentes (2018, 205–206) huomauttavat, että suurten selluinvestointien yhteydessä luodut työpaikat ovat useimmin väliaikaisia ja työntekijöiden sosioekonominen asema on heikko.

Peilataan investointia sitten metsäteollisuuden globaaliin tuotantorakenteeseen. Tapaus vaikuttaisi liittyvän sellu-, paperi ja metsäteollisuuden tuotannon laajempaan siirtymiseen Pohjoismaista Etelä-Amerikkaan paperiteollisuuden taantumassa. Etelä-Amerikan sellutuotanto perustuu tuotannon ulkomaisiin omistajiin, matalan jalostusasteen tuotteen vientiin ja lopputuotteen jalostukseen ulkomailla. Jussi Pakkasvirta (2012, 10–11) kutsui tätä tapaa ”eukalyptusmalliksi”, ja kritisoi sitä imperialistisesta maankäytöstä sekä kansallisen kehityksen huomiomatta jättämisestä. Pakkasvirran mukaan Suomi voi näin hyötyä Uruguaysta raaka-aineaitana, jossa innovointikyky ei ole korkea.

Ja totta tosiaan samalla kun Uruguayssa tuotetaan keskijalostusasteen sellulevyjä, Suomessa on alettu puhumaan nanosellun mahdollisuuksista muun muassa lääketieteellisyydessä ja muovin korvaajana (mm. Helsingin Sanomat 4.5.2019; Yle Uutiset 5.1.2021). UPM on esimerkiksi rakentamassa maailmantalouden ydinalueelle Saksaan biokemikaalitehtaan, jonka tuotteilla pyritään korvaamaan fossiilipohjaisia raaka-aineita (Kauppalehti 23.10.2022). Tämä kertoo ydin-periferia-erosta ja metsäteollisuuden Kondratieffin syklistä (vrt. Wallerstein 2004, 30–31). Juuri nanoteknologiasta, lääketieteellisistä innovaatioista ja fossiilisten materiaalien korvaajista on odotettu uuden kondratieffin aallon johtavia tuotteita (mm. Allianz 2009, 6). Krögerin (2013, 849–850) mukaan Pohjoismaissa metsäteollisuus ylipäämitettiin paperintuotannon nousun aikana, minkä vuoksi se joutui siirtämään tuotantoaan Etelä-Amerikkaan alan taantuessa. Lisäksi Etelä-Amerikan selluteollisuus on riippuvainen Suomalaisten kemiantuotteiden viennistä (Kröger 2013, 847). Ja vaikka Uruguayn bruttokansantuote ja metsäpinta-ala kasvavat selluteollisuuden myötä, sekä talouden että luonnon monimuotoisuus kärsivät (Tahvanainen ym. 2024). Sen voi nähdä sekä osaksi Pakkasvirran (2012) ja Krögerin (2013) kuvaamaa prosessia Latinalaisen Amerikan roolin yhdenmukaistamisesta raaka-aineiden viejäksi, että osaksi Wallersteinin (2004, 30–31) kuvaamaa taantuvaa teollisuuden alaa.

On myös näyttöä siitä, etteivät suuret ulkomaiset investoinnit takaa semiperifeerisen valtion nousua maailmanjärjestelmässä. Sen sijaan, semiperifeeristen maiden strategioita maailmanjärjestelmäteorian pohjalta tutkinut Anthony Anastasi (2023, 175–176) väittää, että suurin osa tällaisista maista on niin sanotussa keskituloansassa. Anastasin mukaan keskituloisilla mailla on vaikeuksia nousta korkeaan tulotasoon, jos strategia on haalia ulkomaisia investointeja, koska kansainvälisillä kapitalisteilla on taipumus siirtää lisäarvo maan ulkopuolelle. Näin ollen maat jäävät semiperiferian vangeiksi. (Mt., 175–177.)

Anastasin (2023) päätelmien soveltuvuutta Uruguayhun ja maan perifeerisyyttä ylipäättään voi kuitenkin kyseenalaistaa, sillä maa on onnistunut nousemaan korkean tulotason maaksi maailmanpankin luokituksessa vuonna 2013 (International Trade Administration 2024). Tämä ei kuitenkaan poista Uruguayn tuotantorakenteen semiperifeerisyyttä tai investointisopimuksen (7.11.2017) yhtäläisyyttä Anastasin kritisoimaan semiperiferisen maan investointistrategiaan. Uruguay on tuotantorakenteeltaan riippuvainen ydinmaista, taistelee paikastaan maailmanjärjestelmässä haalimalla ulkomaisia investointeja ja tarjoaa kansainvälisille yrityksille suuria etuja. Todettakoon myös, että Uruguayn kotitalouksien tulot ovat reilusti yli puolet pienemmät kuin esimerkiksi Suomessa (CEIC Data ei pvm.; Statista 2024).

Wallersteinin teoria kuvaa hyvin UPM:n ja Uruguayn välistä suhdetta. Sitä voitaisiin kuitenkin täydentää muutamilla tarkennuksilla. Paso de los Torosin investointiasiakirjan perusteella ympäristön suojelu vaikuttaa olevan valtiolle mainitsemisen arvoinen päämäärä. Se voi johtua esimerkiksi ympäristöarvojen korostumisesta 2000-luvun aikana (*World-systems Analysis: an Introduction* on julkaistu vuonna 2004). Uruguayssa ja Suomessa ympäristöjärjestöt ovat kritisoineet UPM:n toimintaa (mm. Environmental Paper Network 26.3.2019), joten Uruguay ja UPM haluavat ehkä kehystää investointia siitäkin syystä vihreäksi hankkeeksi. Hankkeen ympäristöystävälliseltä agendalta syö kuitenkin pohjaa UPM:n vastuuvapaus Rio Negro -joen virtaamasta huolehtimisesta. Lisäksi UPM on tehtaan käynnistymisen jälkeen vahingoittanut jokiekosysteemejä kemikaalivuodoilla (Helsingin Sanomat 27.11.2023), ja tehtaiden vedenkulutus on aiheuttanut Uruguayssa vesipulaa (The Ulkopolitist 2.6.2023).

UPM:n intresseissä teorian ulkopuolelta koroistuivat toiminnan ennakoitavuus ja aikatauluissa pysyminen. Tämä selittyyne asiakirjan funktiolla luoda puitteet ja aikataulu hankkeelle. Valtion tuista, patenttien myöntämisestä tai toisten valtioiden toimintaan vaikuttamisesta ei ollut mainintoja sopimuksessa. Näiden mainintojen puute saattaa selittyä puhtaasti asiakirjan luonteella – kyseiset asiat eivät ehkä vain kuuluneet tähän asiakirjaan. Spekuloim niiden puutetta

kuitenkin lyhyesti. Se, ettei muiden valtioiden toimiin vaikuttamisesta sovita, saattaa kertoa siitä, että Uruguaylla itsellään ei ole tarpeeksi taloudellista voimaa vaikuttaa muihin valtioihin. Toisaalta muihin valtioihin vaikuttaminen on myös arkaluontoinen aihe, josta saatetaan sopia joko suljettujen ovien takana tai vasta kun se on ajankohtaista. Myöskään suoranaisia valtion tukia ei myönnetä UPM:lle, mutta muita etuja ja ulkoistettuja kuluja on hyvin paljon. Suorien tukien puute ja etujen paljous voi kertoa Uruguayn talouden tilasta. Tukien maksaminen voi olla sille liian iso tai epämieluisa taloudellinen taakka, mutta etujen myöntäminen on sille mahdollista. Myöskään patenttien myöntämien ei välttämättä kuulu tämän sopimuksen piiriin tai ole olennaisia sen kannalta. Toisaalta se, ettei patenttiasioista ole mainintoja sopimuksessa, kertoo myös siitä, ettei UPM investoi innovaatioihin tai uuteen teknologiaan Uruguayssa, vaan keskijalostusasteen tuotantolaitokseen. Tämäkin todistaa Kondratieffin syklin b-vaiheen tuotannosta ja semiperiferisestä maasta (vrt. Wallerstein 2004, 23–42). Vaatii vielä lisätutkimusta, jotta voitaisiin sanoa, pätevätkö teoriasta poikkeavat havainnot yleisemminkin ajankohtaisiin investointihankkeisiin. Joka tapauksessa muita sopimusasiakirjoja semiperiferisten valtioiden kontekstissa tutkittaessa edellä mainitut ominaisuudet saattavat hyvinkin toistua.

6 Johtopäätökset ja yhteenveto

Tein edellä esitellyt työvaiheet, jotta pystyisin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Miksi UPM päätyy investoimaan Uruguayhun? Millaista suhdetta UPM:n ja Uruguayn investointisopimus kuvastaa? Mitä UPM:n ja Uruguayn suhde kertoo maailmantalouden rakenteista? Seuraavaksi esitän johtopäätökseni vastaukseksi näihin kysymyksiin.

6.1 Johtopäätökset

UPM investoi Uruguayhun, koska se pystyy saamaan Uruguayssa merkittäviä etuja ja kevyttä sääntelyä tehdashankkeelleen ja muulle yritystoiminnalleen. Lisäksi Uruguayn palkkataso ja työehdot ovat sille suotuisia, ja sellun raaka-aineena käytetty nopeasti kasvava bambu kasvaa hyvin Uruguayn ilmasto-oloissa.

Investointisopimus ilmentää UPM:n merkittävä valta-asemaa, sillä Uruguay sitoutuu luomaan puitteet tehdashankkeelle pitkälti yhtiön ehtojen mukaisesti. Sopimusasiakirjassa UPM pystyy asettamaan ehtoja ja käyttämään pakottavaa valtaa tavoitteidensa saavuttamiseksi. Uruguay tyytyy esittämään toiveita päämääristään ja saa vain pieniä lupauksia hyödyistä. Se kykenee lähinnä velvoittamaan UPM:ää noudattamaan lakeja, joskin UPM saa joustoa myös joihinkin lakeihin ja etuja lupaprosesseihin.

Uruguay tekee uhraukset investoinnin eteen, sillä maan tuotantorakenne on semiperifeerinen, ja se joutuu kamppailemaan paikastaan maailmantalouden hierarkiassa. Sellutehdashanke maan suurimpana yksityisenä investointina on sille mafiaterein ”tarjous, josta se ei voi kieltäytyä”. Uruguay toivoo saavansa investoinnin myötä erityisesti korkeamman voiton tuotantoprosesseja, panostuksia tutkimukseen ja innovointiin, sekä alueellista kehitystä. Vaikuttaa siltä, että Uruguay epäilee UPM:n rakentavan tehtaan kilpaileviin maihin, jos sille ei tarjota merkittäviä etuja. Se toivoo tuotantorakenteensa kehittyvän investoinnin myötä enemmän ydinmaan kaltaiseksi, mutta samalla se joutuu tekemään merkittäviä uhrauksia investoinnin eteen. Nämä ovat tyypillisiä semiperiferisen maan ominaisuuksia (ks. Wallerstein 2004, 29–30). Uruguay voi toki saada investoinnista hyötyjä itselleen, mutta se ei ratkaise maan rakenteelliseen asemaan liittyviä ongelmia globaalissa kapitalismissa. Se voi kasvattaa maan bruttokansantuotetta ja vahvistaa sen paikkaa metsätalouden maailmanmarkkinoilla, mutta se ei monipuolista Uruguayn tuotantorakennetta, vaan lisää sen riippuvuutta UPM:stä ja Suomesta. Toisaalta on todettava, että Uruguayn neuvottelemat sitoumukset tutkimukseen, kehitykseen ja koulutukseen ovat oikeita tavoitteita semiperiferiasta nousemiseksi. Kuitenkin myös nämä

hankkeet ilmenivät hyvin riippuvaisina UPM:n tavoitteista ja liittyivät pelkkään metsäteollisuuteen.

Tutkimukseni perusteella vaikuttaa siltä, että maailmantalouden rakenteet antavat kansainvälisille suuryrityksille mahdollisuuden käyttää semiperiferisissä maissa merkittävää valtaa. Vallankäyttö ei kuitenkaan näyttäydy suorana käskyvaltana, alistamisena tai roistomaisuutena, vaan yrityksen valta on rakenteellisempaa. Semiperiferiassa ollaan myös valmiita alistumaan vallankäytölle taloudellisten hyötyjen toivossa.

Lisäksi investointi tehdään Kodratieffin syklin b-vaiheeseessa olevalle tuotannonalalle, jonka pitkän aikavälin voittosuhte on laskeva. Pitkällä aikavälillä saatammekin nähdä selluteollisuuden siirtyvän entistä perifeerisemmille alueille Etelä-Amerikkaan, Aasiaan ja Afrikkaan. Ytimenkaltaisissa maissa, kuten Pohjoismaissa, panostetaan jatkossa sellun hyödyntämiseen korkeamman jalostusasteen tuotteissa, kuten lääketieteellisissä innovaatioissa ja ympäristöystävällisissä teknologioissa. Toisaalta jos sellun menekki kasvaa uusien tuotteiden raaka-aineena merkittävästi, saattaa sen voittoaste ytimessä ja semiperiferiassakin nousta joksikin aikaa.

6.2 Jatkotutkimusaiheet

Tässä tutkielmassa olen pyrkinyt pureutumaan Paso de los Torosin sellutehtaan investointisopimukseen. Samalla tutkielmani on jättänyt avoimia kysymyksiä jatkotutkimukselle. Erityisen kiinnostavaa olisi tutkia investointipäätöksen jälkeistä aikaa Uruguayssa ja verrata kehitystä Uruguayn esittämiin tavoitteisiin. Onko investointi lopulta saanut aikaan merkittävää talouskasvua, lisännyt osaamista tai parantanut tuotannon voittoastetta? Entä onko Paso de los Torosin alue kehittynyt ja vaurastunut odotetusti? Myös sellutehtaan ympäristövaikutuksia sekä paikallisten asukkaiden kokemuksia olisi syytä tutkia.

Toisaalta tämän tutkielman metodia ja lähtökohtia voisi soveltaa muuhunkin maailmantalouden tutkimukseen. Wallersteinilta lainattujen kategorioiden mukaisesti rakennettua analyysikehikkoa voisi soveltaa myös vauraisiin teollisuusmaihiin. Esimerkiksi Kanadan ja Suomen metsäteollisuuden kehitystä voisi olla mielenkiintoista analysoida tämän tutkielman lähtökohdista. Näin voitaisiin muodostaa kokonaisvaltaisempi kuva koko metsäteollisuuden tuotannonalan kehityksestä maailmantaloudessa.

Malli voi sopia yleisemminkin yritysten ja valtioiden valta-aseman analyysiin ja yllirajaisten investointien vaikutusten arviointiin. Mallia voisi olla mielenkiintoista testata esimerkiksi

Suomen kiisteltyjen datakeskusinvestointien kontekstissa. Datakeskusinvestointeja on nimitäin arvioitu mediassa hyvin samanlaisista perspektiiveistä, kuin mitä tässä tutkielmassa on käsitelty; investointien hyötyjä ja kustannuksia on arvioitu alueiden pärjäämisen ja talouskasvun, sekä ympäristöystävällisyyden, valtiontukien, veroetujen ja matalan voittoasteen näkökulmista (mm. Yle Uutiset 3.3.2025; 5.3.2025; Uutispodcast 6.3.2025).

6.3 Lopuksi

Tässä tutkielmassa olen tutkinut valtion roolia ja suuryrityksen valtaa maailmanjärjestelmässä osana metsäteollisuuden globaalia muutosta. Paso de los Torosin tehtaan investointisopimus kertoo metsäteollisuuden globalisaatiosta, yritysten ja valtioiden keskinäisriippuvuudesta sekä ajallisista muutoksista tuotannon maantieteellisissä sijainneissa. Selluntuotanto laajenee Uruguayhun ja muuhun semiperifeeriseen maailmaan (esim. Brasiliaan) alan voittosuhteen las-kiessa Pohjoismaissa. Uruguay on halukas ottamaan investoinnin maaperälleen, mutta joutuu uhraamaan sen vuoksi paljon yrityksen rakenteellisen liikkumavapauden vuoksi. Uruguay kamppailee kovasti paikastaan maailmanjärjestelmässä, mutta kamppailu ulkomaisista investoinneista ei takaa menestystä.

Sen sijaan suosittelisin Uruguaylle aiemmin mainitsemani Anthony Anastasin (2023, 187) semiperifeerisille valtioille räätälöimää talousstrategiaa. Anastasi kannustaa semiperifeerisiä valtioita asettamaan kovia rajoituksia ulkomaisten yritysten ja investointien vaikutusvallalle, sekä tekemään suuria panostuksia inhimilliseen pääomaan. Tällaista strategiaa noudattamalla valtio voi itse ohjata taloudellista kehitystään eikä se jää monikansallisten yritysten armoille. Analyysiini perusteella olen samaa mieltä Anastasin (2023, 185–186) kanssa lisäksi siitä, että suuryritysten ja semiperifeeristen valtioiden valtasuhdetta olisi syytä tasapainottaa myös globaalilla talouden hallinnalla. Maailmantalouden rakenteellisen valtasuhteen purkamiseksi tarvitaan yhteisiä pelisääntöjä ulkomaisille investoinneille ja monikansallisille yrityksille.

Lähteet

Primääriaineisto

Agreement Between the Oriental Republic of Uruguay and UPM. 7.11.2017. Saatavilla:
https://medios.presidencia.gub.uy/tav_portal/2017/noticias/NO_Y823/contract.pdf.

Aikalaislähteet

Allianz. 2009. *The sixth Kondratieff – Long waves of prosperity*. Allianz Global Investors.

Saatavilla: https://www.allianz.com/content/dam/onemarketing/azcom/Allianz_com/migration/media/press/document/other/kondratieff_en.pdf.

CEIC Data. 2025. ”Finland Household Income per Capita, 1987 – 2025 | CEIC Data”. ei pvm. Viitattu 24. maaliskuuta 2025. Saatavilla: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/finland/annual-household-income-per-capita>.

Environmental Paper Network. 26.3.2019. ”Uruguayan and Finnish Organisations Issue Statement against UPM’s Plans for New Pulp Mill in Uruguay”. Toim. Van der Mark, Merel. <https://environmentalpaper.org/2019/03/uruguayan-and-finnish-organisations-issue-statement-against-upms-plans-for-new-pulp-mill-in-uruguay/>.

Helsingin Sanomat. 4.5.2019. ”Sellusta mitä vain”. Toim. Lilja, Esa. <https://dynamic.hs.fi/2019/sellu/>.

Helsingin Sanomat. 27.11.2023. ”Yli 70 järjestöä haluaa UPM:n vastuuseen ’Uruguay’n historian pahimman kemikaalivuodon aiheuttamisesta’”. Toim. Jokinen, Matilda. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000009995110.html>.

Kauppalehti. 23.10.2022. ”Monella kasvua yli 40 %, liikevoitto jopa 86 % – Selvitimme 20 suurinta metsäteollisuuden yritystä, ja niillä menee nyt erittäin lujaa”. Toim. Airaksinen, Annastiina; Pehkonen, Hanna ja Virtanen, Sofia. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/monella-kasvua-yli-40-liikevoitto-jopa-86-selvitimme-20-suurinta-metsateollisuuden-yritysta-ja-niilla-menee-nyt-erittain-lujaa/2f71c732-fb25-46fd-b288-8c3133fe8088>.

La Diaria. 6.4.2018. ”Fiscal solicitó archivo de denuncia por irregularidades en contrato entre UPM y el gobierno”. <https://ladiaria.com.uy/articulo/2018/3/fiscal-solicito-archivo-de-denuncia-por-irregularidades-en-contrato-entre-upm-y-el-gobierno/>.

Maailman pankki. ei pvm. ”WITS - Uruguay Trade”. Viitattu 24.3.2025. Saatavilla: <https://wits.worldbank.org/countrysnapshot/en/URY/textview>.

- Statista. 2025. "Average Monthly Salary in Latin America by Country 2024". ei pvm. Viitattu 24. maaliskuuta 2025. <https://www.statista.com/statistics/950903/average-salary-latin-america-by-country/>.
- Subrayado. 6.4.2020. "Manini Ríos reiteró pedido a que el gobierno reviste el contrato con UPM". <https://www.subrayado.com.uy/manini-rios-reitero-pedido-que-el-gobierno-reviste-el-contrato-upm-n617745>.
- The Ulkopolitist. 2.6.2023. "'Vesi, joka meiltä puuttuu, lahjoitetaan UPM:lle' – Uruguayn vesikriisi nostaa jännitteitä metsäyhtiöiden ympärillä". Toim. Löf, Riku. <https://ulkopolitist.fi/2023/06/02/vesi-joka-meilta-puuttuu-lahjoitetaan-upmille-uruguayn-vesikriisi-nostaa-jannitteita-metsayhtioiden-ymparilla/>.
- UPM Pulp. Ei pvm. "Vastuullista eukalyptuksen viljelyä Uruguayssa". Viitattu 21. maaliskuuta 2025. Saatavilla: <https://www.upmpulp.com/fi/uutiset-ja-materiaalit/blogit-ja-tarinat/stories/managing-sustainable-eucalyptus-plantations-in-uruguay/>.
- Uruguay XXI. 2024. "Cellulose Displaces Beef as Uruguay". Julkaistu 9.10.2024. Viitattu 24. maaliskuuta 2025. Saatavilla: <https://www.uruguayxxi.gub.uy/en/news/article/la-celulosa-desplazo-a-la-carne-bovina-como-principal-producto-de-exportacion-de-uruguay/>.
- Uutispodcast. 6.3.2025. "Kuka hyötyy Suomen datakeskusbuumista – ja miksi vastaus ei ole Suomi?" *Yle Areena*. <https://areena.yle.fi/podcastit/1-73156554>.
- Yhdysvaltain kansainvälinen kauppahallinto. 2024. "Uruguay - Market Overview". Julkaistu 3.1.2024. Viitattu 20.3.2025. Saatavilla: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/uruguay-market-overview>.
- Yle Uutiset. 19.7.2018. "Analyysi: Metsäteollisuus pysyy huippuedossa koko tämän vuoden – sellu on yhä kuuminta hottia". Toim. Järvinen, Jari. <https://yle.fi/a/3-10309701>.
- Yle Uutiset. 5.1.2021. "Paperikoneita saatetaan sulkea lisää – paperin menekki hiipuu yhä ja sellun läpimurtoa uusiin tuotteisiin odotetaan kuumeisesti". Toim. Järvinen, Jari. <https://yle.fi/a/3-11688818>.
- Yle Uutiset. 3.3.2025. "Suomeen tuleville datakeskuksille kovaa kritiikkiä: Hyöty ei jää Suomeen". Toim. Parviala, Antti. <https://yle.fi/a/74-20145652>.
- Yle Uutiset. 5.4.2025. "Datakeskukset: Veronkiristys vähentää kiinnostusta Suomea kohtaan – mutta haittaako, jos sähkösyöpöt menevät muualle?". Toim. Parviala, Antti. <https://yle.fi/a/74-20147608>.

Tutkimuskirjallisuus

- Cox, Robert W. 1981. "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory". *Millennium: Journal of International Studies* 10 (2): 126–55.
<https://doi.org/10.1177/03058298810100020501>.
- Fairclough, Norman. 2003. *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.
- Habermas, Jürgen. 1971. *Knowledge and Human Interests*. Boston: Beacon Press.
- Horkheimer, Max ja Adorno, Theodor W. 1944. *Valistuksen dialektiikka: filosofisia sirpaleita*. [Vuoden 2008 suomennos: Timo Uusitupa]. Klassikko-sarja. Tampere: Vastapaino.
- Keohane, Robert O. & Nye, Joseph S. 2001. *Power and Interdependence*. 4th ed. New York: Longman.
- Kröger, Markus. 2013. "Globalization as the 'Pulping' of Landscapes: Forestry Capitalism's North-South Territorial Accumulation". *Globalizations* 10 (6): 837–53.
<https://doi.org/10.1080/14747731.2013.814433>.
- Kröger, Markus ja Maria Ehrnström-Fuentes. 2018. "Birthing extractivism: The role of the state in forestry politics and development in Uruguay". *Journal of Rural Studies* 57: 197–208. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.12.022>
- Marx, Karl. 1867. *Pääoma: poliittisen taloustieteen arvostelua. 1. osa, Ensimmäinen kirja: pääoman tuotantoprosessi*. [Vuoden 1974 suomennos: O. V. Louhivuori] Moskova: Edsitys.
- Morgenthau, Hans J. 1967. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 4th ed. New York: Alfred A. Knopf, Inc.
- Nye, Joseph S. 1990. "The Changing Nature of World Power". *Political Science Quarterly* 105 (2): 177–92. <https://doi.org/10.2307/2151022>.
- Pakkasvirta, Jussi. 2012. "Latin America and Changes in Global Forestry: Perspectives on Two Models of Development". Teoksessa *Pulp Friction*, toim. Ronald N. Harpelle ja Michel S. Beaulieu, 210–34. Thunder Bay: Lakehead University Centre for Northern Studies.
- Schreier, Margrit. 2012. *Qualitative Content Analysis in Practice*. SAGE Publications, Inc.
<https://doi.org/10.4135/9781529682571>.
- Searle, John R. 1969. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: University Press.

- Strange, Susan. 1996. *The Retreat of the State: The Diffusion of Power in the World Economy*. Cambridge: University Press.
- Tahvanainen, Veera, Anu Laakkonen, Ossi Pesälä, Lucía Pittaluga, Teppo Hujala, ja Jouni Pykäläinen. 2024. "Pulp addiction? Perspectives of local regime actors on the development of the growing pulp industry in Uruguay". *Forest Policy and Economics* 164 (heinäkuu). 103248. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2024.103248>.
- Vuori, Juha A. 2008. "Tiedonintressit ja teorioiden käytännöllisen arvon perusta". Teoksessa *Tieteenteoriat ja kansainvälisten suhteiden oppialan kehitys: kairauksia, avauksia, koeviljelmää*. Toim. Vuori, Juha A. ja Harto Hakovirta, 3–32. Acta Politica Aboensia. Turku: Turun yliopisto, valtio-opin laitos.
- Wallerstein, Immanuel. 2004. *World-Systems Analysis: An Introduction*. A John Hope Franklin Center Book. Durham: Duke University Press.
<https://doi.org/10.1515/9780822399018>.
- Wallerstein, Immanuel. 2011. *The Modern World-System I: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century*. University of California Press. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=714452>.

Liitteet

Liite 1. QCA:n tulokset: UPM:n vallankäyttö

	UPM käyttää pehmeää valtaa; odottaa tai perustelee	UPM käyttää kovaa valtaa; vaatii	UPM käyttää institutionaalista valtaa; Uruguay sitoutuu
Veroedut ja omistusoikeudelliset asiat	-	<ul style="list-style-type: none"> Verohallitus allekirjoittaa puun ennakkohintasopimuksen. Mikään investointisopimuksessa ei estä UPM:ää myymästä, luopumasta tai siirtämästä hanketta. 	<ul style="list-style-type: none"> Myöntämään UPM:lle ja sen tytäryhtiöille vapaakauppa-alueen (FTZ) ja käyttöoikeuden 30 vuodeksi. Jatkamaan Fray Bentosin tehtaan FTZ-lupaa 30 vuotta. Antamaan kaikille rakennusprojektiin liittyville yhtiöille FTZ-alueen käyttöoikeuden. Antamaan UPM:n tytäryhtiölle verovapautuksen liikenneinfran rakentamisesta. Antamaan tehdasprojektiin, satamaprojektiin ja metsähankkeisiin liittyviin investointeihin verohuojennuksia. Antamaan verovapautuksen UPM:n konsernin osakkeiden uudelleenjärjestelyistä.
Valtion tuet	-	-	-
Suotuisat regulaatiot	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Priorisoimaan UPM:n lupahakemukset (ympäristö, rautatie jne.). Myöntämään rautatien käyttöoikeuden 20 vuodeksi ilman lisäkuluja, veroja, vähimmäismäärätakuita tai käyttörajoituksia. Sallimaan raskaiden rekkojen liikenteen ja perimään niiltä yleisen tienkäyttömaksun. Estämään paikallishallintojen metsänkäyttöön kohdistuvat rajoitukset. Pidentämään metsänkäyttölupia, jos merkittäviä ympäristöhaittoja ei ilmene. Edistämään metsätalouden sopimuksia ja varmistamaan, ettei toimialalle aseteta rajoituksia ilman yleiseen etuun perustuvaa syytä. Vaatimaan päästöton, joka perustuu parhaaseen saatavilla olevaan teknologiaan.
Valtion ostovoiman käyttäminen	-	<ul style="list-style-type: none"> Sellutehtaan liittäminen valtion sähköverkkoon ja sähkönostosopimuksen allekirjoittaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ostamaan tehtaan ylijäämänsähkön tietyllä hinnalla seuraavat 20 vuotta. Uusimaan sopimuksen Fray Bentosin tehtaan ylijäämänsähkön ostamisesta siten, että se ostaa 100 % ylijäämänsähköstä seuraavat 20 vuotta.
Taloudellisten prosessien monopolisointi	<ul style="list-style-type: none"> Paikallisten ja kansallisten tavarantoimittajien ja palveluntoimittajien integroiminen UPM:n hankkeeseen liittyvään arvoketjuun. Päästä määrittelemään kiinnostuksen kohteensa, joiden mukaan bioteknologiakeskuksessa tehdään tutkimusta ja koulutetaan ihmisiä. 	<ul style="list-style-type: none"> UPM:n oltava tyytyväinen satamaoperaattorin valintaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Myöntämään UPM:lle rajoittamattoman pääsyn rautatieverkkoon sekä etuoikeutetun rautatiekulkuyhteyden (24/7, 365 päivää vuodessa). Myöntämään sataman käyttöoikeuden 50 vuodeksi kilpailutuksen myötä valitulle operaattorille. Sataman on oltava erikoistunut yksinomaan sellu- ja johdannaistuotteisiin ja sellun valmistukseen tarvittaviin tuotteisiin sekä muihin metsätaloustuotteisiin. UPM on tutkinut mahdollisia satamasijaintoja ja aikoo tehdä yksityisen aloitteen satamahankkeesta. Hyväksymään, että UPM voi vaatia kansallisilta yrityksiltä teknologia-, hallinta- ja skaalausvaatimuksia Soveltamaan raaka-ainetoimittajien kehittämissohjelmaa vastaamaan UPM:n asettamiin laadullisiin vaatimuksiin.
Patentit	-	-	-
Kulujen ulkoistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Luotettavat ja kustannustehokkaat logistiikkaratkaisut, jotka 	<ul style="list-style-type: none"> Merkittävä edistyminen infrastruktuurihankkeissa sovitussa aikataulussa. 	<ul style="list-style-type: none"> Rakentamaan ja ylläpitämään 273-kilometrisen rautatien Montevideon satamasta Paso de los Torosiin. Rakentamaan rautatien ylikuljetien ja tarvittaessa järjestämään vaihtoehtoiset liikennejärjestelyt, jotta UPM:n rautatieliikenne voi jatkua keskeytyksettä. Parantamaan teitä ja siltoja raskaita kuljetuksia varten.

	ovat mittakaavaltaan ja laadultaan samanlaisia kuin yhtiön teollisuuslaitokset.		<ul style="list-style-type: none"> • Luovuttamaan UPM:lle kaiken tiedon projektien etenemisestä ja suunnitelmista sekä sallimaan yhtiön tarkkailijoiden pääsyn rakennustyömaille. • Toteuttamaan laajat ruoppaustyöt Montevideon satamassa. • Antamaan vedenkäyttöoikeuden Rio Negron vedelle. • Huolehtimaan joen minimivirtaaman säilymisestä ilman että UPM:llä on asiasta mitään vastuuta. • Varmistamaan kuljetuspalveluiden tarjoamisen alueella. • Tarjoamaan internetyhteyden alueella. • Rahoittamaan metsätalouden, biotalouden ja yrityskehityksen koulutuskeskuksia. • Laajentamaan sähköverkkoa ja sovittamaan sen yhteen sellutehtaan kanssa.
Rajat ylittävien transaktioiden sääntely	<ul style="list-style-type: none"> • Satama tarjoaa mahdollisuudet yhdistää sellutehdas meriteitse kansainvälisille markkinoille. 	<ul style="list-style-type: none"> • UPM saa poikkeuksia ulkomaalaisten työntekijöiden enimmäismäärään: voi palkata ja siirtää työntekijöitä kansainvälisesti, mutta rakentamisvaiheessa ulkomaalaisten osuus saa olla enintään 25 %. 	<ul style="list-style-type: none"> • Takaamaan UPM:lle satamaterminaalin sellun viemiseksi maailmanmarkkinoille. • Tariffeja koskeviin sopimushintoihin (Sellu: 2,83 USD/tonni, kemikaalit: 1,42 USD/tonni, sataman käyttömaksu: 0,20 USD/rekisterittonni).
Työntekijöitä ja palkkaa koskeva säännöstö	<ul style="list-style-type: none"> • Selkeää sääntelyä työmarkkina-suhteiden alalla • Järjestelmälliset mekanismit konfliktien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisuun. • UPM määrittelee tarvittavat ammatilliset koulutukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvotteluprosessin lopputulos konfliktimenettelyistä oltava täysin sopiva UPM:n tarpeisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämään ja helpottamaan projektia koskevien työehtosopimusten täytäntöönpanoa. • Kutsumaan koolle neuvottelut, joissa säädetään konfliktien ja mielenosoitusten ehkäisystä ja ratkaisumenettelyistä (UPM mukana neuvotteluissa). • Parantamaan työntekijöiden turvallisuus- ja hyvinvointitasoa päivittämällä lainsäädäntöä. • Lisäämään työtehokkuutta ja tuottavuutta lainsäädäntöä ja käytäntöjä kehittämällä. • Rahoittamaan ja kehittämään teknisiä oppilaitoksia UPM:n tarpeet huomioiden sekä mahdollistamaan yhteistyön uruguaylaisten ja suomalaisten oppilaitosten välillä. • Tarjoamaan työvoimaneuvontaa kaikille rakennustöihin haluaville. • Helpottamaan kiinteätuloisten asumista ja tarjoamaan julkisia palveluita alueella.
Muiden valtioiden päätöksiin vaikuttaminen	-	-	-
Muut	<ul style="list-style-type: none"> • Yritystoiminnan kasvumahdollisuudet. • Vakaa, ennustettavaa ja kilpailukykyinen toimintaympäristö. 	<ul style="list-style-type: none"> • UPM:n lopullinen investointipäätös on UPM:n yksinomaisessa harkinnassa, vaikka kaikki tarvittavat ehdot olisivat täyttyneet. • Aikataulussa edistyminen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kiirehtimään lupahakemuksia. • Vahvistamaan kansallisen ympäristöviraston organisaatiota lupaprosessin vauhdittamiseksi. • Aloittamaan menettelyt, jotta paikallishallinto hyväksyy kaavamutokset UPM:n maankäytön tarpeisiin ilman viivästyksiä. • Kannustamaan paikallishallintoja aluekehityssuunnitelmien laatimiseen. • Järjestämään ja rahoittamaan alueen väestön peruskoulutusta. • Tunnustamaan ja hyväksymään, että erimielisyyksienkin osalta UPM-projekti ja jokainen yksittäinen komponentti muodostavat UPM:n investoinnin Uruguayhun. • Uruguay hyväksyy, että UPM:n vaateet Uruguayta vastaan tämän sopimuksen perusteella eivät vaikuta UPM:n oikeuksiin kaksipuolisessa investointisopimuksessa. • Toimittamaan molempien sellutehtaiden tarvitseman sähköenergian.

Liite 2. QCA:n tulokset: Uruguay'n vallankäyttö

	UPM käyttää pehmeää valtaa; odottaa tai perustelee	UPM käyttää kovaa valtaa; vaatii	UPM käyttää institutionaalista valtaa; Uruguay sitoutuu
Veroedut ja omistusoikeudelliset asiat	-	<ul style="list-style-type: none"> Verohallitus allekirjoittaa puun ennakkohintasopimuksen. Mikään investointisopimuksessa ei estä UPM:ää myymästä, luopumasta tai siirtämästä hanketta. 	<ul style="list-style-type: none"> Myöntämään UPM:lle ja sen tytäryhtiöille vapaakauppa-alueen (FTZ) ja käyttöoikeuden 30 vuodeksi. Jatkamaan Fray Bentosin tehtaan FTZ-lupaa 30 vuotta. Antamaan kaikille rakennusprojektiin liittyville yhtiöille FTZ-alueen käyttöoikeuden. Antamaan UPM:n tytäryhtiölle verovapautuksen liikenneinfran rakentamisesta. Antamaan tehdasprojektiin, satamaprojektiin ja metsähankkeisiin liittyviin investointeihin verohuojennuksia. Antamaan verovapautuksen UPM:n konsernin osakkeiden uudelleenjärjestelyistä.
Valtion tuet	-	-	-
Suotuisat regulaatiot	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Priorisoimaan UPM:n lupahakemukset (ympäristö, rautatie jne.). Myöntämään rautatien käyttöoikeuden 20 vuodeksi ilman lisäkuluja, veroja, vähimmäismäärätakuita tai käyttörajoituksia. Sallimaan raskaiden rekkojen liikenteen ja perimään niiltä yleisen tienkäyttömaksun. Estämään paikallishallintojen metsänkäyttöön kohdistuvat rajoitukset. Pidentämään metsänkäyttölupia, jos merkittäviä ympäristöhaittoja ei ilmene. Edistämään metsätalouden sopimuksia ja varmistamaan, ettei toimialalle aseteta rajoituksia ilman yleiseen etuun perustuvaa syytä. Vaatimaan päästötason, joka perustuu parhaaseen saatavilla olevaan teknologiaan.
Valtion ostovoiman käyttäminen	-	<ul style="list-style-type: none"> Sellutehtaan liittäminen valtion sähköverkkoon ja sähkönostosopimuksen allekirjoittaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Ostamaan tehtaan ylijäämänsähkön tietyllä hinnalla seuraavat 20 vuotta. Uusimaan sopimuksen Fray Bentosin tehtaan ylijäämänsähkön ostamisesta siten, että se ostaa 100 % ylijäämänsähköstä seuraavat 20 vuotta.
Taloudellisten prosessien monopolisointi	<ul style="list-style-type: none"> Paikallisten ja kansallisten tavarantoimittajien ja palveluntoimittajien integroiminen UPM:n hankkeeseen liittyvään arvoketjuun. Päästä määrittelemään kiinnostuksen kohteensa, joiden mukaan bioteknologiakeskuksessa tehdään tutkimusta ja koulutetaan ihmisiä. 	<ul style="list-style-type: none"> UPM:n oltava tyytyväinen satamaoperaattorin valintaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Myöntämään UPM:lle rajoittamattoman pääsyn rautatieverkkoon sekä etuoikeutetun rautatiekulkuyhteyden (24/7, 365 päivää vuodessa). Myöntämään sataman käyttöoikeuden 50 vuodeksi kilpailutuksen myötä valitulle operaattorille. Sataman on oltava erikoistunut yksinomaan sellu- ja johdannaistuotteisiin ja sellun valmistukseen tarvittaviin tuotteisiin sekä muihin metsätaloustuotteisiin. UPM on tutkinut mahdollisia satamasijaintoja ja aikoo tehdä yksityisen aloitteen satamahankkeesta. Hyväksymään, että UPM voi vaatia kansallisilta yrityksiltä teknologia-, hallinta- ja skaalausvaatimuksia Soveltamaan raaka-ainetoimittajien kehittämissuunnitelmaa vastaamaan UPM:n asettamiin laadullisiin vaatimuksiin.
Patentit	-	-	-
Kulujen ulkoistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Luotettavat ja kustannustehokkaat logistiikkaratkaisut, jotka 	<ul style="list-style-type: none"> Merkittävä edistyminen infrastruktuurihankkeissa sovitussa aikataulussa. 	<ul style="list-style-type: none"> Rakentamaan ja ylläpitämään 273-kilometrisen rautatien Montevideon satamasta Paso de los Torosiin. Rakentamaan rautatien ylikuljetien ja tarvittaessa järjestämään vaihtoehtoiset liikennejärjestelyt, jotta UPM:n rautatieliikenne voi jatkua keskeytyksettä. Parantamaan teitä ja siltoja raskaita kuljetuksia varten.

	ovat mittakaavaltaan ja laadultaan samanlaisia kuin yhtiön teollisuuslaitokset.		<ul style="list-style-type: none"> • Luovuttamaan UPM:lle kaiken tiedon projektien etenemisestä ja suunnitelmista sekä sallimaan yhtiön tarkkailijoiden pääsyn rakennustyömaille. • Toteuttamaan laajat ruoppaustyöt Montevideon satamassa. • Antamaan vedenkäyttöoikeuden Rio Negron vedelle. • Huolehtimaan joen minimivirtaaman säilymisestä ilman että UPM:llä on asiasta mitään vastuuta. • Varmistamaan kuljetuspalveluiden tarjoamisen alueella. • Tarjoamaan internetyhteyden alueella. • Rahoittamaan metsätalouden, biotalouden ja yrityskehityksen koulutuskeskuksia. • Laajentamaan sähköverkkoa ja sovittamaan sen yhteen sellutehtaan kanssa.
Rajat ylittävien transaktioiden sääntely	<ul style="list-style-type: none"> • Satama tarjoaa mahdollisuudet yhdistää sellutehdas meriteitse kansainvälisille markkinoille. 	<ul style="list-style-type: none"> • UPM saa poikkeuksia ulkomaalaisten työntekijöiden enimmäismäärään: voi palkata ja siirtää työntekijöitä kansainvälisesti, mutta rakentamisaikavaiheessa ulkomaalaisten osuus saa olla enintään 25 %. 	<ul style="list-style-type: none"> • Takaamaan UPM:lle satamaterminaalin sellun viemiseksi maailmanmarkkinoille. • Tariffeja koskeviin sopimushintoihin (Sellu: 2,83 USD/tonni, kemikaalit: 1,42 USD/tonni, sataman käyttömaksu: 0,20 USD/rekisterittonni).
Työntekijöitä ja palkkaa koskeva säännöstö	<ul style="list-style-type: none"> • Selkeää sääntelyä työmarkkina-suhteiden alalla • Järjestelmälliset mekanismit konfliktien ennaltaehkäisyyn ja ratkaisuun. • UPM määrittelee tarvittavat ammatilliset koulutukset. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvotteluprosessin lopputulos konfliktimenettelyistä oltava täysin sopiva UPM:n tarpeisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämään ja helpottamaan projektia koskevien työehtosopimusten täytäntöönpanoa. • Kutsumaan koolle neuvottelut, joissa säädetään konfliktien ja mielenosoitusten ehkäisystä ja ratkaisumenettelyistä (UPM mukana neuvotteluissa). • Parantamaan työntekijöiden turvallisuus- ja hyvinvointitasoa päivittämällä lainsäädäntöä. • Lisäämään työtehokkuutta ja tuottavuutta lainsäädäntöä ja käytäntöjä kehittämällä. • Rahoittamaan ja kehittämään teknisiä oppilaitoksia UPM:n tarpeet huomioiden sekä mahdollistamaan yhteistyön uruguaylaisten ja suomalaisten oppilaitosten välillä. • Tarjoamaan työvoimaneuvontaa kaikille rakennustöihin haluaville. • Helpottamaan kiinteätuloisten asumista ja tarjoamaan julkisia palveluita alueella.
Muiden valtioiden päätöksiin vaikuttaminen	-	-	-
Muut	<ul style="list-style-type: none"> • Yritystoiminnan kasvumahdollisuudet. • Vakaa, ennustettavaa ja kilpailukykyinen toimintaympäristö. 	<ul style="list-style-type: none"> • UPM:n lopullinen investointipäätös on UPM:n yksinomaisessa harkinnassa, vaikka kaikki tarvittavat ehdot olisivat täyttyneet. • Aikataulussa edistyminen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kiirehtimään lupahakemuksia. • Vahvistamaan kansallisen ympäristöviraston organisaatiota lupaprosessin vauhdittamiseksi. • Aloittamaan menettelyt, jotta paikallishallinto hyväksyy kaavamuutokset UPM:n maankäytön tarpeisiin ilman viivästyksiä. • Kannustamaan paikallishallintoja aluekehityssuunnitelmien laatimiseen. • Järjestämään ja rahoittamaan alueen väestön peruskoulutusta. • Tunnustamaan ja hyväksymään, että erimielisyyksienkin osalta UPM-projekti ja jokainen yksittäinen komponentti muodostavat UPM:n investoinnin Uruguayhun. • Uruguay hyväksyy, että UPM:n vaateet Uruguayta vastaan tämän sopimuksen perusteella eivät vaikuta UPM:n oikeuksiin kaksipuolisessa investointisopimuksessa. • Toimittamaan molempien sellutehtaiden tarvitseman sähköenergian.